

2016 m.

2016-2022 METŲ LAZDIJŲ MIESTO VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA

**RENGĖJAS:
Lazdijų miesto vietos veiklos grupė**

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

TURINYS

VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS SANTRAUKA	3
1. ĮVADAS.....	5
1.1. INFORMACIJA APIE LAZDIJŲ MIESTO VIETOS VEIKLOS GRUPĘ.....	5
1.2. VVG VERTYBĖS.....	8
1.3. VVG TERITORIJOS VIZIJA IKI 2022 M.....	9
2. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA IR GYVENTOJŲ APIBRĖŽTIS.....	11
2.1. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA	11
2.2. LAZDIJŲ MIESTO GYVENTOJAI	12
3. TERITORIJOS ANALIZĖ.....	20
3.1. VERSLAS LAZDIJŲ RAJONO SAVIVALDYBĖJE	20
3.2. ŠVIETIMAS IR KULTŪRA.....	21
3.3. GYVENTOJŲ NUOMONĖS APKLAUSA	24
3.4. SSGG ANALIZĖ.....	33
4. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS RODIKLIAI BEI INTEGRUOTO IR NOVATORIŠKO STRATEGIJOS POBŪDŽIO APIBŪDINIMAS.....	36
5. LAZDIJŲ MIESTO BENDRUOMENĖS DALYVAVIMO, RENGIANČIŲ VIETOS PLĖTROS STRATEGIJĄ, APIBŪDINIMAS.....	40
6. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS VALDYMO IR STEBĖSENOS TVARKA.....	58
7. FINANSINIS PLANAS	63
PRIEDAI	66

VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS SANTRAUKA

Lazdijai – Lazdijų rajono savivaldybės centras, esantis Lietuvos pietinėje dalyje, apie 50 km į pietvakarius nuo Alytaus ir apie 7 km į šiaurės rytus nuo Lietuvos-Lenkijos sienos. 2014 metų pradžioje Lazdijų miesto seniūnijoje gyveno 4 357 gyventojai – 60 iš 93 pagal dydį Lietuvos miestų. Lazdijų miesto teritorija užima 4,8 km² plotą, mieste veikia 2 darželiai-mokyklos, 1 gimnazija, Lazdijų r. viešojo biblioteka, Lazdijų kultūros centras, Lazdijų sporto centras ir daugelis kitų įstaigų.

Lazdijų miestas **patenka į tikslinių (pereinamojo laikotarpio) 2014-2020 metų teritorijų sąrašus**. Strategija atitinka 2014-2020 metų Alytaus regiono integruotos teritorijų vystymo programos uždavinius, kadangi numatomas didinti gyventojų užimtumas, verslumas per strategijos 2 tikslą „Pagerinti vietinės įsidarbinimo galimybes, išnaudojant vietos bendruomenių, verslo ir vietos valdžios ryšius“.

Pagrindinis strategijos tikslas - skatinti Lazdijų miesto gyventojų verslumą ir užimtumą bei didinti bendruomenių socialinę integraciją, mažinti socialinę atskirtį Lazdijų mieste. Lazdijų miesto vietos veiklos grupės vietos parengta plėtros strategija skirta visiems su Lazdijų miestu susijusiems gyventojams bei yra orientuota į ilgalaikį teigiamą poveikį Lazdijų miestui.

Siekiant įgyvendinti užsibrėžtus tikslus numatyti šie **uždaviniai**:

1. Mažinti Lazdijų miesto bendruomenės narių socialinę atskirtį per bendruomenių inicijuojamas veiklas;
2. Lazdijų miesto bedarbių ir neaktyvių darbingų gyventojų užimtumo didinimas įgyvendinant neformalias iniciatyvas;
3. Gyventojų verslumo skatinimas gerinant darbingų Lazdijų miesto gyventojų padėtį darbo rinkoje.

Lazdijų miesto vietos plėtros strategijos veiksmams įgyvendinti **suplanuotas dalyvių skaičius – 152**. Strategija skirta **daugiau nei vienai tikslinei grupei**. Numatytos strategijos tikslinės grupės:

1. Socialinę atskirtį patiriantys darbingi gyventojai.
2. Darbingų gyventojų šeimos nariai, kurie dėl amžiaus, neįgalumo ar kitų priežasčių negali savarankiškai rūpintis asmeniniu gyvenimu ir savarankiškai dalyvauti visuomenės gyvenime.
3. **Pabėgėlių statusą turintys asmenys.**
4. Darbingi bedarbiai ir neaktyvūs gyventojai.

5. Kiti darbingi gyventojai, kurių namų ūkio pajamos neviršija namų ūkio skurdo rizikos ribos;

6. Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijos gyventojai - verslininkai, kurie yra pradėję vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje vykdyti ūkinę komercinę veiklą.

Vietos plėtros strategija buvo rengiama bendradarbiaujant su bendruomene, verslo ir vietos valdžios atstovais: organizuoti susitikimai, įvykdyta gyventojų/verslo apklausa, kviesta teikti projektinius pasiūlymus. Apklausoje dalyvavo 303 respondentai, iš kurių 247 buvo tiesiogiai susiję su Lazdijų miestu. Išanalizavus apklausos duomenis, taip pat atlikus VVG teritorijos analizę **atlikta SSGG analizė**, kuria remtasi rengiant vietos plėtros strategiją, nustatant strategijos poreikius, tikslus ir uždavinius..

Lazdijų vietos plėtros strategijos projekte numatytas preliminarus strategijos įgyvendinimo **biudžetas** (su administravimo išlaidomis) yra 529,000,00 Eur. Vietos plėtros strategijai įgyvendinti numatytas Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir valstybės biudžeto lėšų poreikis – 84,50 proc. visų tinkamų finansuoti išlaidų, **likusią – 15,50 proc.** bendrojo finansavimo dalį sudarys savivaldybės biudžeto ir kitų viešųjų bei privačių lėšų prisidėjimas (t. y. ne mažiau nei 11,15 proc., prisidės Lazdijų rajono savivaldybės administracija ir ne mažiau kaip 4,35 proc. projektų vykdytojai).

Numatoma bendradarbiavimas su Lazdijų miesto VVG teritorija besiribojančia Dzūkijos VVG. 2016 m. sausio 25 d. pasirašyta bendradarbiavimo sutartis tarp vietos veiklos grupių Nr. 1.

Planuojamas strategijos veiklų įgyvendinimas iki 2022 metų gruodžio 31 d.

1. ĮVADAS

1.1. INFORMACIJA APIE LAZDIJŲ Miesto VIETOS VEIKLOS GRUPĘ

Lazdijų miesto vietos veiklos grupę įsteigta Lazdijų rajono savivaldybės tarybos, Lazdijų miesto seniūnijos, Lazdijų bibliotekininkų draugijos, Lazdijų sporto klubo „Sakalas“, UAB „Geividas“, Laimučio Palionio firmos, A. Gradeckos IĮ 2015-08-13 d. sprendimu, steigiamojo susirinkimo metu. Tai yra ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, kurio teisinė forma – asociacija, veiklos laikotarpis – neribotas.

Lazdijų miesto VVG **misija** – skatinti bendruomenines iniciatyvas bei gyventojų verslumą, didinti bedarbių ir neaktyvių darbingų gyventojų užimtumą įgyvendinant Europos Sąjungos strategiją.

Lazdijų miesto VVG tikslas – pagerinti vietinės įsidarbinimo galimybes, didinti bendruomenių socialinę integraciją, išnaudojant vietos bendruomenių, verslo ir vietos valdžios ryšius. Siekti Asociacijos narių veiklos koordinavimo ir jos narių interesų atstovavimo bei tenkinti kitus viešuosius interesus pagal šias veiklos sritis:

- Telkti suinteresuotų vietos valdžios, verslo, nevyriausybinių ir kitų įstaigų bei organizacijų pastangas ieškant tinkamiausių sprendimų Lazdijų miesto ekonominei ir socialinei gerovei kelti;
- Ieškoti naujoviškų ir efektyvių būdų vietos gamtiniams, kultūriniais, žmonių ir kitiems materialiams ir nematerialiems ištekliams panaudoti Lazdijų miesto plėtrai;
- Skatinti ir palaikyti vietinės miesto žmonių iniciatyvas verslo, gamtos apsaugos, švietimo, kultūros, socialinės paramos ir kitose srityse;
- Teikti pasiūlymus vietos ir nacionalinėms institucijoms bei organizacijoms dėl miesto plėtros planų ir priemonių kūrimo ir įgyvendinimo;
- Organizuoti miesto plėtros dalyvių švietimą bei mokymą, organizuoti ir teikti paramą miesto bendruomenių projektams ir iniciatyvoms įgyvendinti;
- Inicijuoti jaunimo ir kitų nevyriausybinių organizacijų programų ir projektų rengimą miesto bendruomenėse;

- Skatinti bendradarbiavimą su kitomis visuomeninėmis nacionalinėmis ir tarptautinėmis organizacijomis bei kitomis įstaigomis ir organizacijomis Lietuvoje ir užsienyje;
- Įstoti į kitas asociacijas, tarptautines organizacijas, kurių tikslas ir veikla neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai, Asociacijų ar kitiems įstatymams;
- Vykdyti švietėjišką, prevencinę veiklą smurto prieš moteris ir vaikus klausimais;
- Prisidėti sprendžiant įdarbinimo klausimus ir problemas užimtumo didinimo, skurdo ir socialinės atskirties mažinimo klausimais;
- Padėti įgyvendinti lyčių lygybės ir nediskriminavimo principus;
- Padėti spręsti socialinės rizikos asmenų įdarbinimo, teisių ir problemų sprendimo klausimus;
- Prisidėti organizuojant ir vykdant prevencinius veiksmus ir tyrimus, siekiant mažinti žalingus įpročius;
- Prisidėti vykdant sveikatinimo paslaugų poreikio tyrimus;
- Padėti organizuoti sporto, laisvalaikio ir kultūros veiklas;
- Tenkinti kitus viešuosius interesus.

1 pav. Lazdijų miesto VVG valdymo organai.

Visuotinį eilinį narių susirinkimą šaukia valdyba kartą per metus, ne vėliau kaip per 4 mėnesius nuo finansinių metų pabaigos.

Valdybą 4 metų laikotarpiui renka ir atšaukia visuotinis narių susirinkimas. Valdybą sudaro 9 nariai (įskaitant valdybos pirmininką), kuriais skiriami Asociacijos narių – trijų šalių (bendruomenių organizacijų ir kitų nevyriausybinų organizacijų; asocijuotų verslo struktūrų ar įmonių; savivaldybės tarybos) juridinių asmenų pasiūlyti fiziniai asmenys.

Lazdijų miesto vietos veiklos grupės steigėjai yra:

- Lazdijų rajono savivaldybės taryba, veikianti per Lazdijų rajono savivaldybę, kodas 111106842, atstovaujama Lazdijų rajono savivaldybės mero Artūro Margelio, veikiančio pagal Lazdijų rajono savivaldybės tarybos 2015 m. liepos 31 d. sprendimą Nr. 5TS-146 „Dėl Lazdijų miesto vietos veiklos grupės steigimo“;
- Lazdijų miesto seniūnijos bendruomenės komitetas, juridinio asmens kodas 165247572, atstovaujama pirmininkės Vaidos Gazdžiauskienės, veikiančios pagal Lazdijų miesto seniūnijos bendruomenės komiteto visuotinio narių susirinkimo 2015-08-04 protokolinį nutarimą;
- Lazdijų bibliotekininkų draugija, juridinio asmens kodas 302548913; atstovaujama draugijos narės Renatos Rudienės, veikiančios pagal Lazdijų bibliotekininkų draugijos visuotinio narių susirinkimo 2015-08-05 protokolinį nutarimą;
- Lazdijų sporto klubo „Sakalas, juridinio asmens kodas 193324182, atstovaujamas klubo prezidento Remigijaus Paulionio, veikiančio pagal Lazdijų sporto klubo „Sakalas“ konferencijos 2015-08-04 protokolinį nutarimą;
- UAB „Geividas“ , juridinio asmens kodas 302531522; atstovaujama direktoriaus Arūno Dambrausko, veikiančio pagal UAB „Geividas“ vienintelio akcininko Arūno Dambrausko 2015-08-04 sprendimą Nr. 10 „Dėl UAB „Geividas“ sutikimo būti asociacijos Lazdijų miesto vietos veiklos grupės steigėju“;
- Laimučio palionio firma, juridinio asmens kodas 165243360; atstovaujama direktoriaus Laimučio Palionio, veikiančio pagal Laimučio Palionio firmos savininko Laimučio Palionio 2015-08-04 sprendimą Nr. 1 „Dėl Laimučio Palionio firmos sutikimo būti asociacijos Lazdijų miesto vietos veiklos grupės steigėju“;
- A. Gradeckos IĮ, juridinio asmens kodas 301835604; atstovaujama direktoriaus Artūro Gradeckos, veikiančio pagal A. Gradecko vienintelio savininko Artūro Gradeckos 2015-08-04 sprendimą „Dėl A. Gradeckos individualios įmonės sutikimo būti asociacijos Lazdijų miesto vietos veiklos grupės steigėju“.

VVG valdyba veikia vadovaudamasi Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais, VVG įstatais ir VVG visuotinio narių susirinkimo sprendimais. Valdybos funkcijos: analizuoja

Asociacijos veiklos rezultatus, finansinių išteklių panaudojimą, mokestinių patikrinimų ir auditų, inventorizacijos ir kitų vertybių apskaitos duomenis ir teikia siūlymus šiais klausimais visuotiniam narių susirinkimui ir vadovui; priima nutarimus nekilnojamojo turto pirkimo, perleidimo, nuomos, nuosavybės teisės apribojimų klausimais, nepažeisdama įstatymų nustatytų Asociacijos narių ir vadovo keliamus klausimus; nustato Asociacijos administracijos organizacinę struktūrą ir darbuotojų pareigybes, tvirtina administracijos darbuotojų atlyginimų dydžius; įgyvendina visuotinio narių susirinkimo nutarimus, tvirtina Asociacijos vietos plėtros strategijas bei kitus strateginius Asociacijos veiklos dokumentus; sprendžia kitus teisės aktų ir šių įstatų valdybos kompetencijai priskirtus Asociacijos veikloje kylančius klausimus.

2015 m. rugpjūčio 13 dieną Lazdijų miesto VVG valdybos pirmininke išrinkta Justina Greblikaitė.

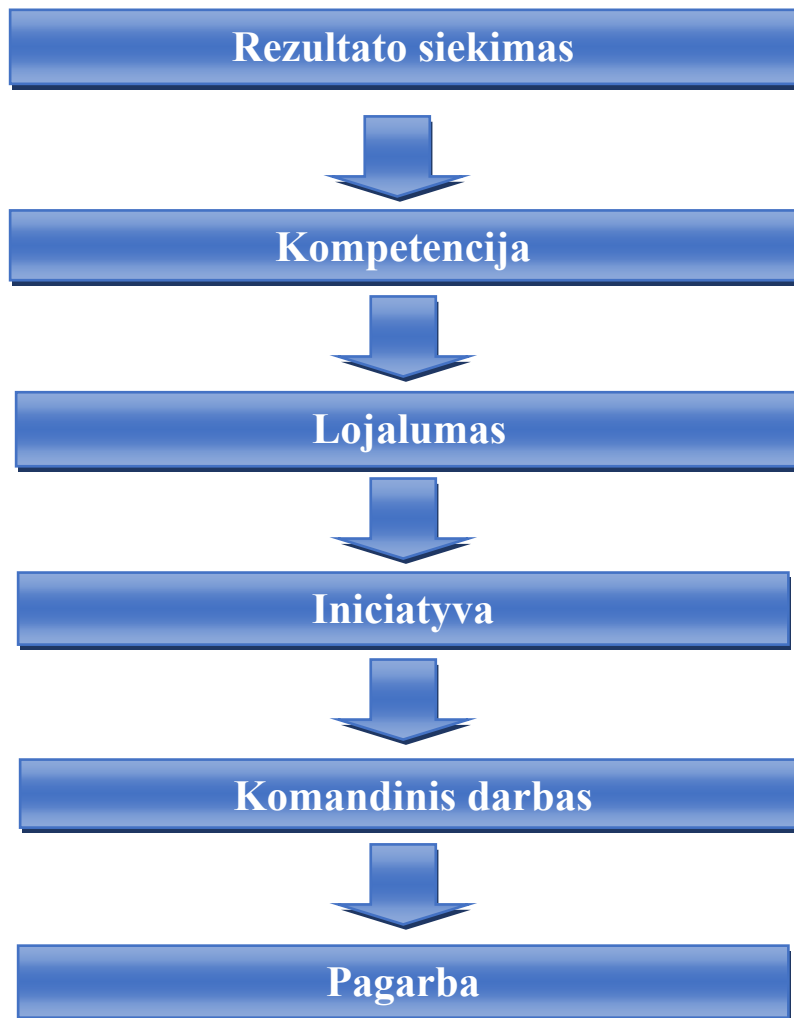
Vadovą renka ir atšaukia, nustato jo atlyginimą, tvirtina pareiginius nuostatus visuotinis narių susirinkimas. Vadovui taikomi šie reikalavimai: vadovas turi turėti aukštojo mokslo išsilavinimą ir patirties rengiant ir įgyvendinant strateginio planavimo dokumentus susijusius su Europos Sąjungos struktūrinių fondų ar kitos finansinės paramos valdymu ir panaudojimu arba ne mažesnę kaip 1 metų vadovaujamojo darbo patirtį įmonėje, įstaigoje ar organizacijoje, turinčioje ne mažiau kaip 5 darbuotojus. Vadovas atsako už Asociacijos tikslų įgyvendinimą, priima darbuotojus į darbą ir atleidžia iš jo, sudaro darbo sutartis su jais, parengia praėjusių finansinių metų Asociacijos metinės veiklos ataskaitą ir pateikia ją visuotiniam narių susirinkimui, pateikia Asociacijos duomenis, informaciją ir dokumentus Juridinių asmenų registro tvarkytojui, patiekia informaciją ir dokumentus visuotiniam narių susirinkimui, valdybai ir Asociacijos nariams, įgyvendina visuotinio narių susirinkimo nutarimus, analizuoja valdybos pasiūlymus, viešai skelbia ar organizuoja teisės aktuose nustatytos informacijos viešą paskelbimą, organizuoja savanoriškų darbų organizavimą LR savanoriškos veiklos įstatymo nustatyta tvarka, atlieka kitas teisės aktuose, šiuose įstatuose ir vadovo pareiginiuose nuostatuose nustatytas iš Asociacijos veiklos kylančias funkcijas.

2015 metų rugpjūčio mėnesį Lazdijų miesto VVG vadovu buvo paskirtas Marius Varnelis.

1.2. VVG VERTYBĖS

Žemiau pateikiamas paveikslas su apibrėžtomis VVG vertybėmis.

2 pav. Lazdijų miesto VVG vertybės.

Lazdijų miesto VVG ieško geriausio, konstruktyviausio ir efektyviausio būdo, kad pasiektume tinkamiausią rezultatą. Vadovaujamės aukštais darbo standartais, vertiname universalumą, patirtį, kuri leidžia prisitaikyti prie pokyčių ir greitai adaptuotis prie pasikeitusios situacijos. Nuolat ieškome naujų ir kūrybiškų problemos sprendimo būdų. Vertiname komandinį darbą, skatiname kiekieną asmenį dalyvauti vietos plėtros strategijos rengime ir įgyvendinime. Galiausiai, mes gerbiame šalia esančius asmenis nepriklausomai nuo jų lyties, rasės, amžiaus, seksualinės orientacijos ar įsitikinimų.

1.3. VVG TERITORIJOS VIZIJA IKI 2022 M.

Įgyvendinant 2016 - 2022 metų Lazdijų miesto plėtros strategiją ir panaudojant turimus vietos išteklius bei stiprybes, būtų sudaryta galimybė miesto gyventojams kurti naujas ir išlaikyti esamas darbo vietas, aktyviai dalyvauti ekonominėje, socialinėje, kultūrinėje veikloje. Lazdijų

miesto vietos veiklos grupės teritorijos vizija 2022 metams: Lazdijai - palankią verslo ir gyvenamąją aplinką bei išplėtotą paslaugų turintis miestas, kuriame gyvena ir veikia aktyvūs ir veiklūs gyventojai, linkę imtis iniciatyvų ir naujovių bei nenusisukantys nuo atskirtį patiriančių asmenų.

Lazdijų miesto VVG įgyvendindamas projektą pagal priemonę Nr. 08.6.1-ESFA-V-911 „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“. Lazdijų miesto VVG iki 2022 metų gruodžio 31 d. sieks, kad jos teritorijoje būtų:

- Didinamas bendrųjų socialinių paslaugų prieinamumas, didinamas teikiamų paslaugų spektras, skatinama savanorystė;
- Didinama informacijos apie teikiamas socialines paslaugas skaida;
- Skatinamos iniciatyvos, skirtos bedarbių ir neaktyvių darbingų gyventojų aktyvumui ir užimtumui didinti, gerinama padėtis darbo rinkoje;
- Skatinamas gyventojų verslumas, nes tik konkurencingas vietos verslas gebės efektyviai panaudoti vietos išteklius ir kurti naujas darbo vietas.

Vietos plėtros strategijos rengimo **tikslas** – parengti Lazdijų miesto vietos plėtros strategiją analizuojant miesto stiprybes, silpnybes, galimybes ir grėsmes bei remiantis išvadamis nustatyti plėtros poreikius, išsikelti tikslus ir juos įgyvendinti per uždavinius siekiant bendrojo tikslo - pagerinti vietinės įsidarbinimo galimybes ir didinti bendruomenių socialinę integraciją, išnaudojant gyvenamosios vietos bendruomenių, verslo ir vietos valdžios ryšius.

2. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA IR GYVENTOJŲ APIBRĖŽTIS

2.1. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA

Lazdijai - miestas Lietuvos pietinėje dalyje, apie 50 km į pietvakarius nuo Alytaus, apie 150 km nuo Vilniaus, 100 km nuo Kauno, apie 7 km į šiaurės rytus nuo Lietuvos-Lenkijos sienos. Lazdijų miestas turi seniūnijos statusą, todėl Lazdijų miesto teritorija yra prilyginama Lazdijų miesto seniūnijos teritorijai. 2014 metų pradžioje Lazdijų miesto seniūnijoje gyveno 4 357 gyventojai, seniūnijos teritorija užima 4,8 km² plotą. Lazdijų miestas patenka į tikslinių teritorijų (pereinamojo laikotarpio) sąrašus.

3 pav. Lazdijų miesto seniūnijos ribos.

Per Lazdijus teka Riešupio upelis, pietinėje dalyje yra Baltajo ežeras, prie kurio yra įrengtas ir viešasis pležas. Lazdijų miestas išsidėstęs šiaurės-pietų kryptimi, miestą kertą kelias Nr. 135 (miesto teritorijoje – Turistų gatvė), kuris yra antras kelias pagal svarbą ir pralaidumą per Lietuvos-Lenkijos valstybinę sieną.

Mieste veikia visos rajono centrui būdingos valstybinės įstaigos: Lazdijų rajono Savivaldybė, Valstybinė mokesčių inspekcija prie LR finansų ministerijos, Valstybinio socialinio draudimo fondo Lazdijų skyrius, Policijos komisariatas, apylinkės prokuratūra, Lazdijų darbo birža prie LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, paštas, ugdymo bei kultūros įstaigos. Taip pat mieste yra Lazdijų Šv. Onos bažnyčia, Lazdijų sentikių cerkvė.

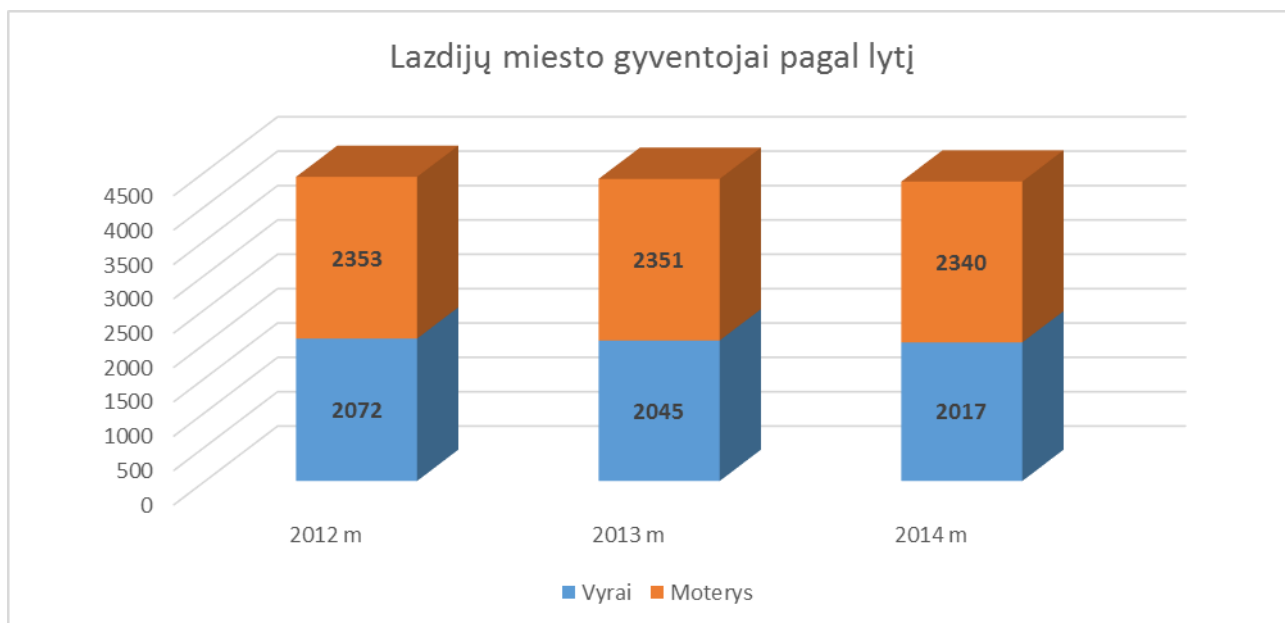
2.2. LAZDIJŲ Miesto gyventojai

Lazdijų miesto vietos plėtros strategija skirta daugiau nei vienai tikslinei grupei. Numatytos strategijos tikslinės grupės:

1. Socialinę atskirtį patiriantys darbingi gyventojai.
2. Darbingų gyventojų šeimos nariai, kurie dėl amžiaus, neįgalumo ar kitų priežasčių negali savarankiškai rūpintis asmeniniu gyvenimu ir savarankiškai dalyvauti visuomenės gyvenime.
3. Pabėgėlių statusą turintys asmenys.
4. Darbingi bedarbiai ir neaktyvūs gyventojai.
5. Kiti darbingi gyventojai, kurių namų ūkio pajamos neviršija namų ūkio skurdo rizikos ribos;
6. Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijos gyventojai - verslininkai, kurie yra pradėję vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje vykdyti ūkinę komercinę veiklą.

2001 m. visuotinio surašymo metu Lazdijų mieste gyveno 5 140 gyventojų, tuo tarpu 2011 m. surašymo duomenimis Lazdijų mieste gyveno 4 531 gyventojai. Pastaraisiais metais gyventojų skaičius ir toliau mažėjo – 2014 m. Lazdijų mieste jau gyveno tik 4 357 gyventojai, t.y. 15,2 proc. mažiau nei 2001 metų visuotinio surašymo metu ir 3,8 proc. mažiau nei 2011 metų surašymo metu. Pagal gyventojų skaičių Lazdijų miestas 2014 metais buvo tik 60 Lietuvos Respublikos miestas iš 103. Vidutinis gyventojų skaičiaus mažėjimas 2012-2014 metais yra stabilus ir siekia apie 0,8 proc. per metus

4 pav. Lazdijų miesto gyventojai pagal lytį 2012-2014 metais (Lazdijų r. sav. duomenys).

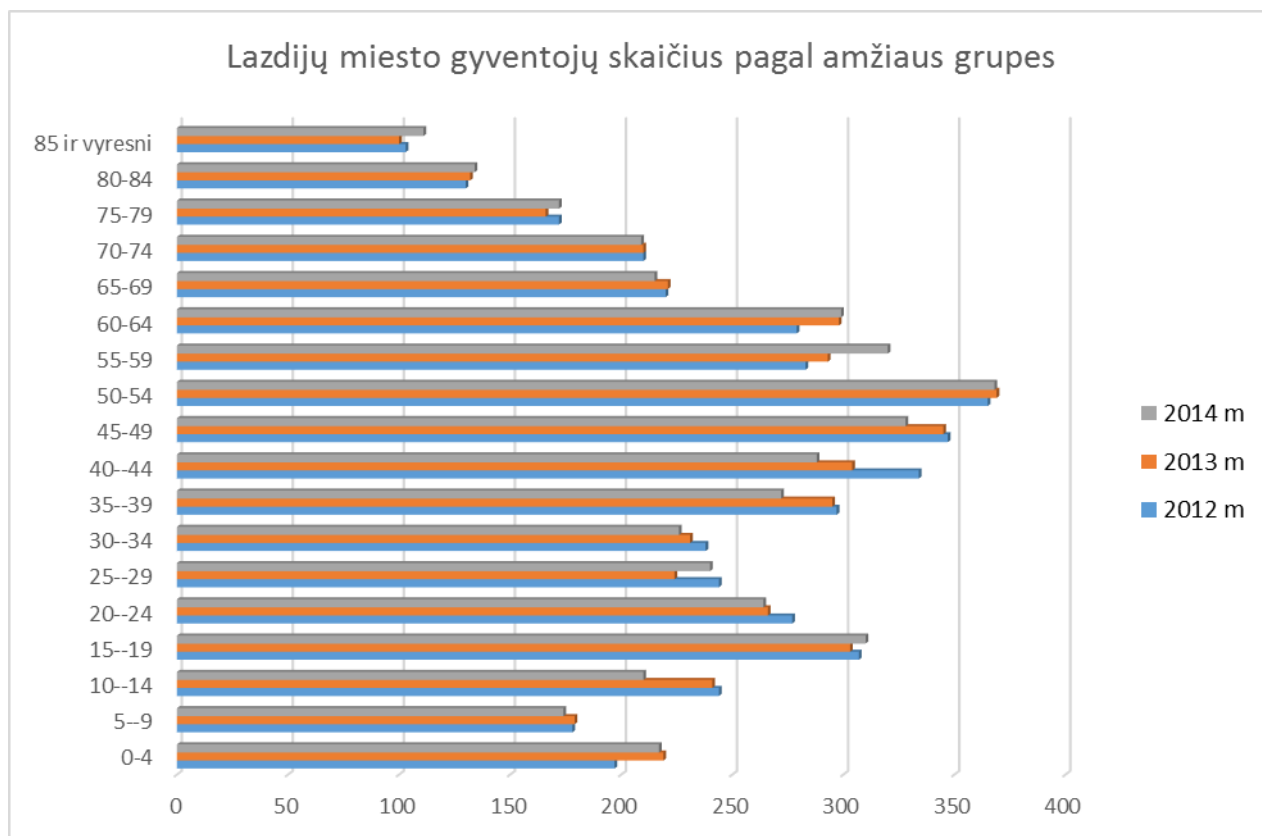
Aukščiau pateiktame paveiksle matome, jog 2014 metais Lazdijų mieste gyveno 2 017 vyrų bei 2 340 moterų, t.y. moterys sudarė 53,7 proc. visų gyventojų. Per 2012-2014 metų laikotarpį moterų sumažėjo tik apie 0,5 proc., tuo tarpu vyrų skaičius sumažėjo apie 2,6 procentais. Numatoma, kad panaši tendencija planuojama išliks ir ateityje.

Analizuojant Lazdijų miesto gyventojus pagal amžiaus grupes 2014 metais buvo nustatyta, jog daugiausia gyventojų buvo 45-49, 50-54, 55-59 metų amžiaus ir sudarė 23,3 proc. visų gyventojų. Jaunimas iki 29 metų sudarė beveik trečdalį gyventojų (apie 32,5 proc.), tuo tarpu senjorai (nuo 65 metų) sudarė beveik penktadalį, t.y. apie 19,3 proc. visų Lazdijų miesto gyventojų. Mieste yra išskirtinai bloga situacija 5-9 metų amžiaus grupėje - šioje amžiaus grupėje yra tik 5,4 proc. visų gyventojų. Pastebėta, kad esant didelei 25-29, 30-34 ir 35-39 amžiaus grupių emigracijai automatiškai nukentėjo 5-9 metų amžiaus grupei priskiriamų vaikų skaičius. Tačiau atvirkščiai teigiama situacija matoma 15-19 amžiaus grupėje, kam įtaką padarė didelis 45-49, 50-54 ir 55-59 amžiaus grupių asmenų kiekis.

Lazdijų mieste gyventojų skaičius, kurių amžiaus grupė 0-4 metai, kito netolygiai: gerokai 2013 metais išaugo apie 11,2 proc., tačiau 2014 metais sumažėjo 0,9 proc., tačiau visvien viršijo 2012 m. lygį. 5-9 metų Lazdijų miesto gyventojų skaičius keitėsi taip pat netolygiai – 2013 metais užfiksuotas 0,6 porc. augimas, tuo tarpu 2014 – 2,8 proc. sumažėjimas. 10-14 metų amžiaus gyventojų skaičius nežymiai sumažėjo 2013 metais – apie 1,2 proc., tačiau 2014 metais sumažėjimas išaugo iki 12,9 proc. 15-19 metų amžiaus gyventojų skaičius taip pat mažėjo 2013 metais (apie 1,3 proc.), tačiau vėlesniais metais išaugo apie 2,3 proc. 20-24 metų amžiaus Lazdijų

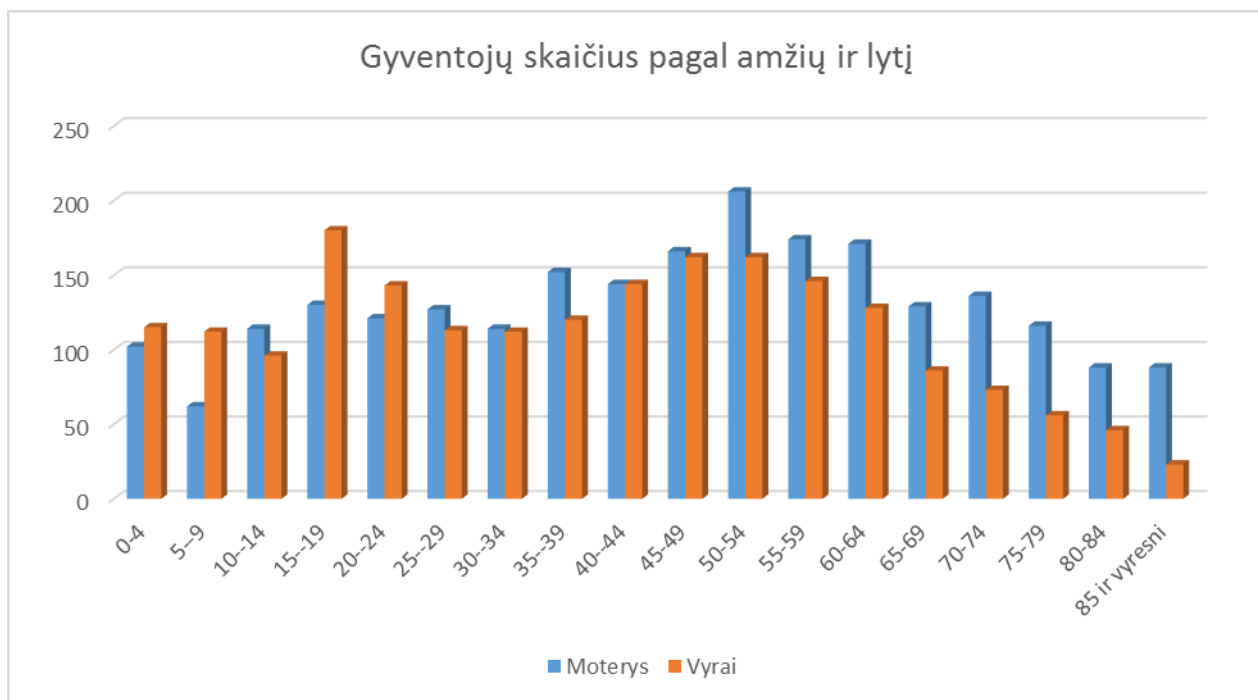
miesto gyventojų mažėjimas sudarė atitinkamai 4,0 proc ir 0,8 proc. ir išliko pakankamai stabilus – šiuo laikotarpiu daugelis asmenų baigę mokyklas išvyksta studijuoti į kitus miestus, tačiau išlieka registruoti tėvų namuose iki tol, kol sukuria šeimas. 25-29 metų asmenų skaičius kito taip pat netolygiai – 2013 metais mažėjo (8,2 proc.), o 2014 metais vėl augo – apie 7,1 proc. 30-34 metų gyventojų skaičiaus pokytis išlieka stabilus – mažėja vidutiniškai apie 2,6 proc. gyventojų per metus. Tai asmenys, dažniausiai jau sukūrę šeimas ir išvykę jau su visa šeima (5-9 metų amžiaus vaikais). 35-39, 40-44 bei 45-49 metų asmenų grupės pasižymėjo panašia tendencija kaip ir kiti, linkę migruoti asmenys: 2013 metais gyventojų mažėjo atitinkamai apie 0,7 proc., 9,0 proc. ir 0,6 proc., o 2014 metais mažėjo dar apie 7,8 proc., 5,3 proc. ir 4,9 proc. 50-54, 55-59 bei 60-64 metų asmenų grupėse tendencijos buvo atvirkščios dėl mažesnės galimybės emigruoti ir buvo daugiausiai teigiamos – gyventojų skaičius 2013 metais didėjo atitinkamai apie 1,1 proc., 3,5 proc. ir 6,8 proc, o 2014 metais – 50-54 metų grupės asmenų skaičius nežymiai susitraukė (0,3 proc.), tuo tarpu 55-59 ir 60-64 metų amžiaus grupė išsiplėtė 9,2 proc ir 0,3 proc. Pensinio amžiaus gyventojų pokytį dažniausiai lemia mirtingumas, tad šio amžiaus asmenų pokyčius prognozuoti sunku – 2013 metais jų sumažėjo vidutiniškai 0,9 proc, tuo tarpu 2014 metais išaugo 2,6 proc.

5 pav. Lazdijų miesto gyventojai pagal amžių 2012-2014 metais (Lazdijų r. sav. duomenys).

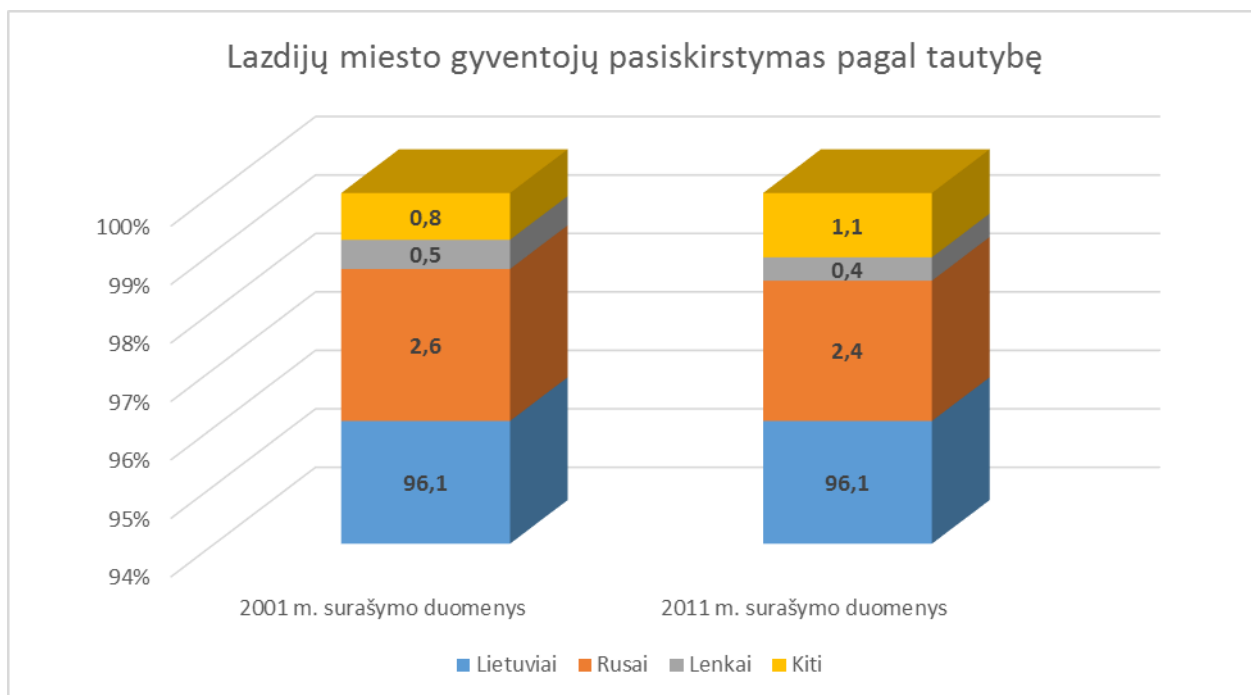
Daugiausia moterų gyventojų pagal amžiaus grupę 2014 metais buvo 50-54 metų ir sudarė 8,8 proc. visų gyventojų moterų. Tuo tarpu daugiausia vyrų gyventojų buvo 15-19 metų amžiaus ir 2014 metais sudarė 8,9 proc. visų gyventojų vyrų.

6 pav. Lazdijų m. gyventojai pagal amžių ir lytį (Lazdijų r. sav. duomenys)

Lazdijų mieste 2001 ir 2011 metų visuotinio surašymo duomenimis lietuviai sudarė apie 96,1 proc. visų gyventojų, nuo 2,6 proc. iki 2,4 proc. sumažėjo mieste gyvenančių rusų, nuo 0,5 proc. iki 0,4 proc. sumažėjo lenkų tautybės žmonių ir nuo 0,8 proc. iki 1,1 proc išaugo kitų tautybių asmenų skaičius (baltarusiai, ukrainiečiai bei kiti).

7 pav. Lazdijų m. gyventojai pagal tautybę 2001 ir 2011 metais (Visuotinio surašymo duomenys)

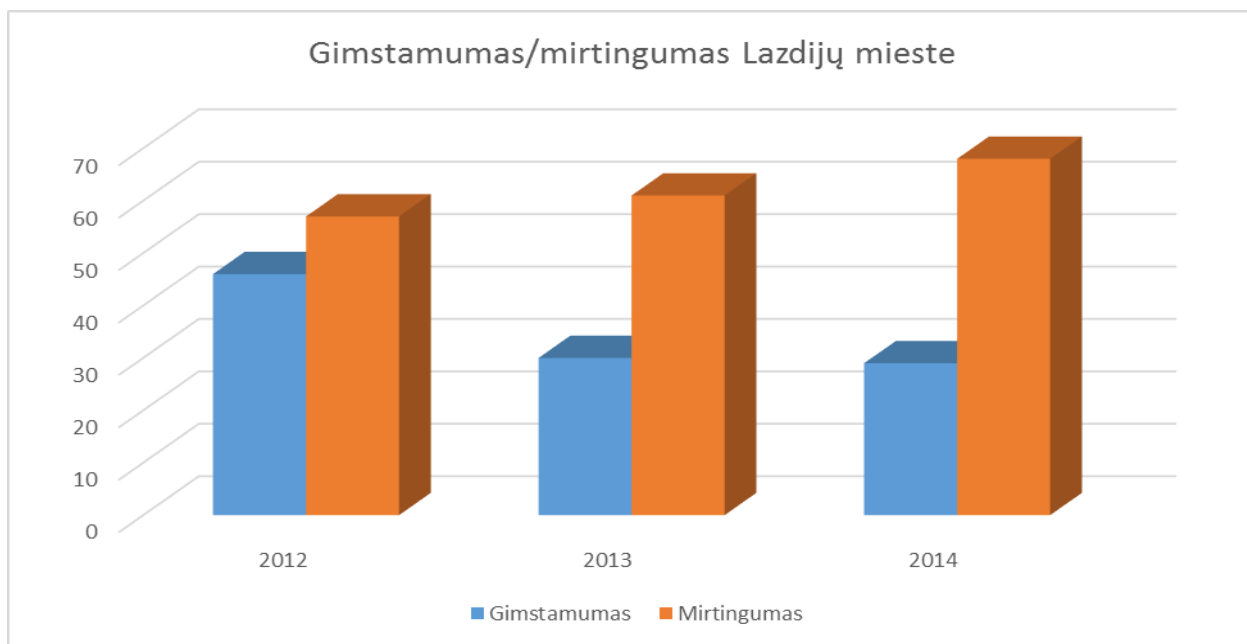
Šioje dalyje svarbu pastebėti, jog Lazdijuose nuo 2013 metų veikia Lazdijų trečiojo amžiaus universitetas, kuriame studijuoja, veiklas vykdo bei užsiima savanorystė vyresnio amžiaus asmenys. Šiame universitete vyksta netradiciniai mokymai – atviros diskusijos su įvairių sričių žinovais, mokomasi naujų užsienio kalbų, vykstama į pažintines ekskursijas, vykstama savanoriauti ne tik Lietuvoje, tačiau ir užsienyje. Prie suaugusiųjų švietimo nuolatinio mokymosi prisideda ir Lazdijų švietimo centras, Lazdijų rajono savivaldybės Švietimo, kultūros ir sporto skyrius. Visos šios veiklos, taip pat ir Lazdijų rajono savivaldybės administracijos bei kitų įstaigų įgyvendinti mokymų projektai, finansuoti ES lėšomis prisideda prie Konstitucijoje įtvirtintos neformaliojo suaugusiųjų švietimo nuostatos įgyvendinimo: „neformaliojo suaugusiųjų švietimo paskirtis – sudaryti sąlygas asmeniui mokytis visą gyvenimą, tenkinti poreikius, tobulinti įgytą kvalifikaciją, įgyti papildomų kvalifikacijų, neformalus suaugusiųjų švietimas teikiamas kiekvienam jį pasirinkusiam asmeniui, ne jaunesniam kaip 18 metų“. Lazdijų mieste daug dėmesio skiriama ir gyventojų savišvietai – sudaromos galimybės asmeniui nuolat savarankiškai mokytis remiantis supančia informacijos erdve - bibliotekos, žiniasklaida, internetas, muziejai ir kt., taip pat dalintis sukaupta patirtimi bendruomeninėje veikloje ir pan.

Gyventojų analizė pagal santuokinę padėtį dažnai leidžia atpažinti jautresnius bendruomenės asmenis: išsituokusiems gyventojams dažnai reikia papildomos pagalbos buityje, auginant vaikus (ypač mažamečius), našliams (dažnai vyresniame amžiuje) reikalinga socialinė pagalba, būtinas

bendravimas su panašaus amžiaus asmenimis, vieniši asmenys taip pat susiduria su sunkumais, kuomet neturi su kuo bendrauti, susipažinti, galbūt sukurti šeimą ir pan.

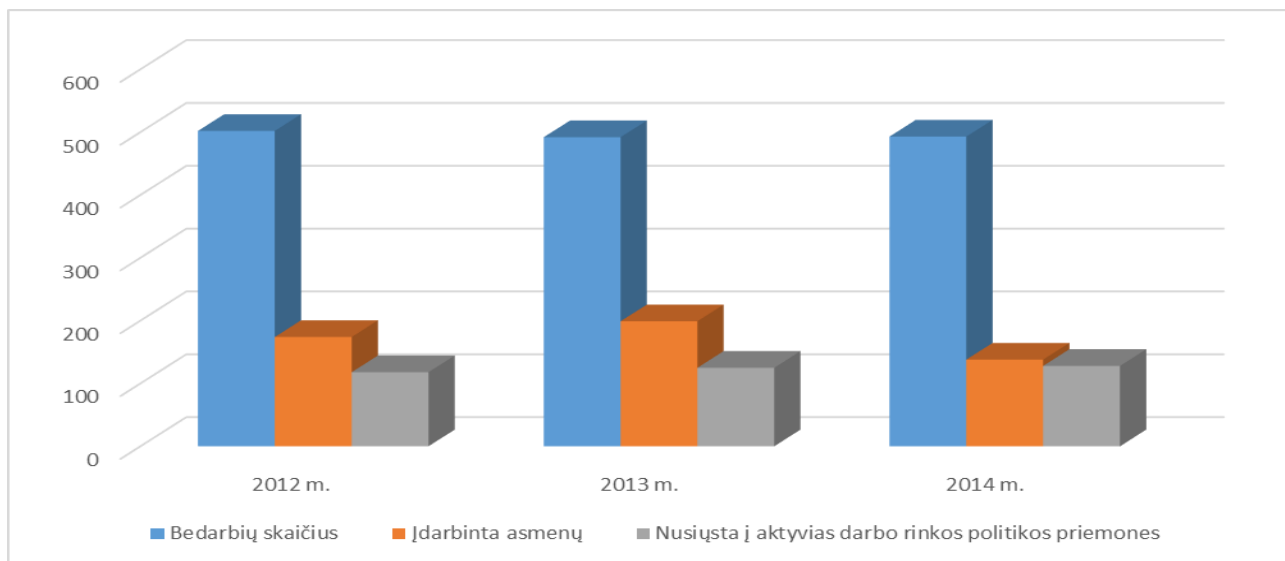
2014 metais Lazdijų rajono savivaldybėje buvo įregistruota 129 santuokos bei 60 ištuokų, arba išsituokia apie 46,5 proc. susituokusiųjų (2013 m – apie 36,8 proc., 2012 m. – apie 41,3 proc.) . Per nagrinėjamą laikotarpį santuokų skaičius sumažėjo 14,0 proc, ištuokų – 3,2 proc. 2014 metais Lazdijų mieste gimė 29 naujagimiai, o tai buvo apie 3,3 proc. mažiau nei 2012 metais, bei 37,0 proc. mažiau nei 2012 metais. 2014 metais mirusiųjų buvo 11,5 proc. daugiau nei 2013 metais (2014 metais mirė 68 asmenys) ir apie 19,3 proc. daugiau nei 2012 metais. Turimi gimstamumo ir mirtingumo rodikliai parodo, kad visu nagrinėjamu laikotarpiu Lazdijų mieste buvo neigiamas natūralus gyventojų prieaugis (gimusių žmonių skaičius buvo dvigubai mažesnis nei mirusių).

8 pav. *gimstatnumas ir mirtingumas 2012-2014 metais Lazdijų m. (Lazdijų r. sav. duomenys).*

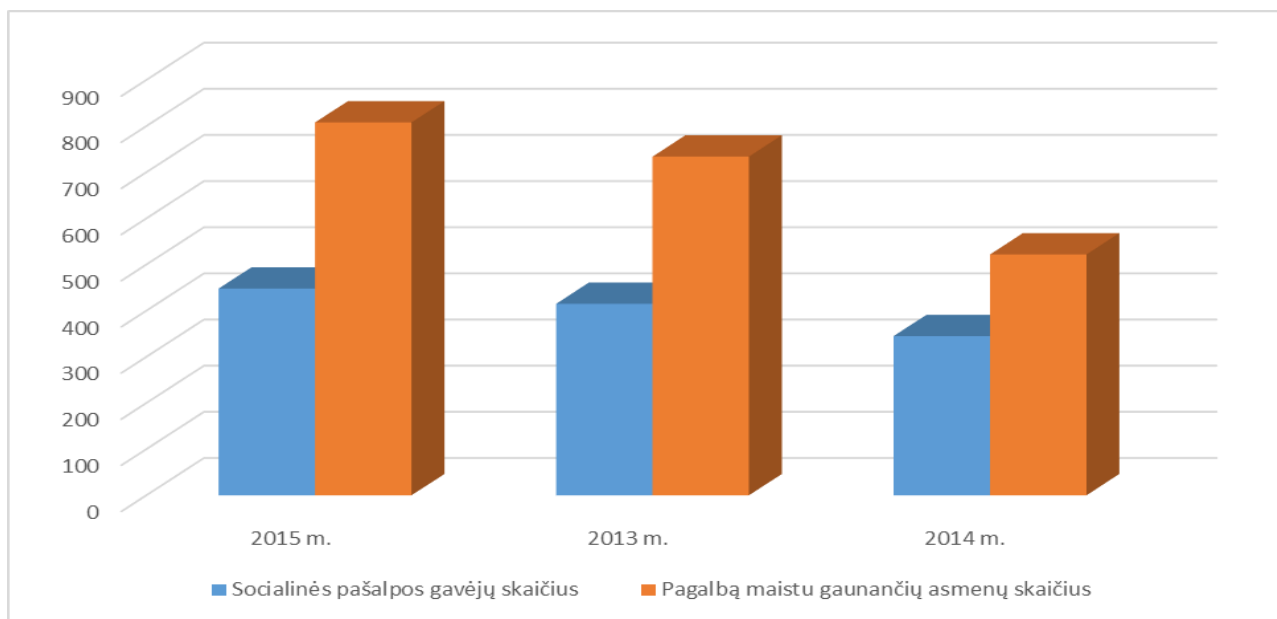
2014 metais vidutinis metinis nedarbo lygis Lazdijų mieste buvo 16,7 proc. ir tai buvo 0,9 procentiniu punktu žemesnis nei 2013 metais ir 1,7 proc žemesnis nei 2012 metais. Faktinis 2014 metų bedarbių skaičius buvo 493 asmenys. Per metus buvo įdarbinti 138 asmenys, dar 128 buvo nusiųsti į aktyvias darbo rinkos priemones.

9 pav. *Bedarbių skaičius 2012-2014 metais Lazdijų m. (Lazdijų r. sav. duomenys).*

Lazdijų mieste 2012 - 2014 metų laikotarpiu socialinių pašalpų gavėjų skaičius sumažėjo 23,0 proc. (2012 m. socialines pašalpas gavo 448, 2013 m. – 415, 2014 m. 345 asmenys). Nagrinėjamu laikotarpiu išlaidos socialinėms pašalpoms siekė atitinkamai 383,905 tūkst. Eur, 360,207 tūkst. Eur ir 247,262 tūkst. Eur. Pagalbą gaunančių maistu asmenų skaičius taip pat sumenko: 2012 metais pagalbą gavo 808 asmenys, 2013 m. – 734 asmenys, 2014 m. – 522 asmenys – tai reiškia, kad nagrinėjamu laikotarpiu pagalbą maistu gaunančių asmenų skaičius sumažėjo 35,4 proc.

10 pav. Socialinės pašalpos gavėjų skaičius 2012-2014 metais Lazdijų m. (Lazdijų r. sav. duomenys).

Lazdijų mieste socialines paslaugas teikia 1 įstaiga (VŠĮ „Lazdijų socialinių paslaugų centras“), su socialinių paslaugų gavėjais dirba 16 socialiniai darbuotojai. Įstaigų skaičius analizuojamu laikotarpiu nekito. Tuo tarpu nagrinėjamu laikotarpiu išaugo policijos rėmėjų skaičius, 2013 m. įsikūrė pirmoji saugios kaimynystės grupė Lazdijų mieste, kas reiškia, kad gyventojai neliko abejingi visuomeninei veiklai.

11 pav. Policijos rėmėjų, saugios kaimynės grupių skaičius Lazdijų m. (Lazdijų r. sav. duomenys).

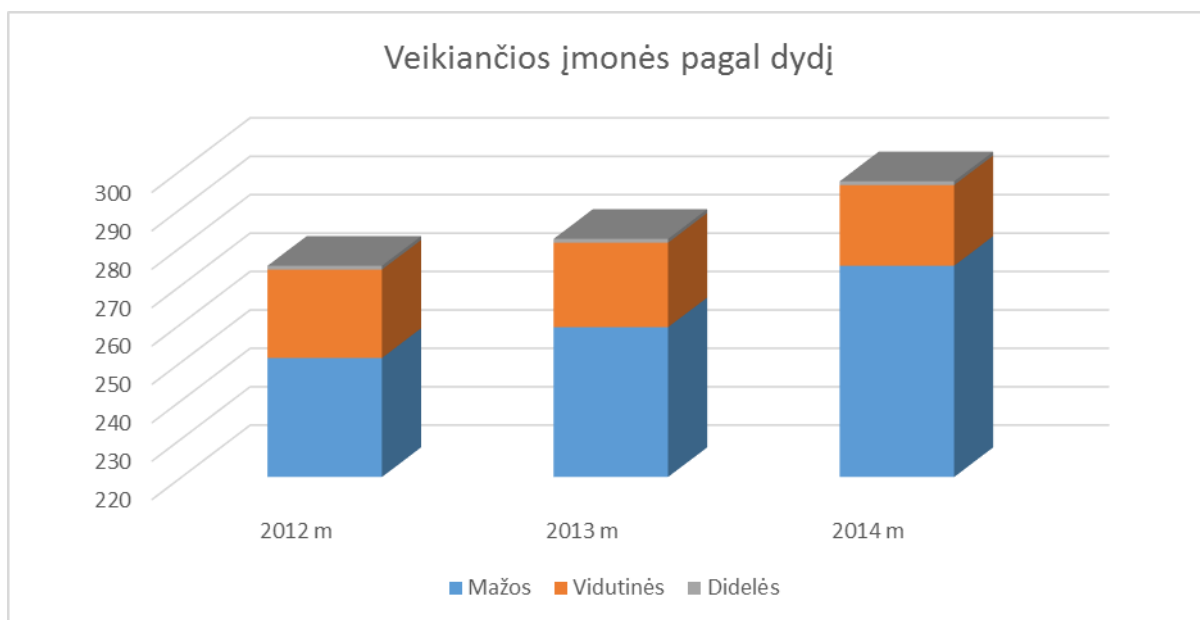
	2012 m.	2013 m.	2014 m.
Policijos rėmėjai	5	6	8
Saugios kaimynystės grupės	0	1	1

3. TERITORIJOS, KURIAI RENGIAMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, ANALIZĖ

3.1. VERSLAS LAZDIJŲ RAJONO SAVIVALDYBĖJE

2014 metais Lazdijų rajono savivaldybėje iš viso veikė 275 mažos, 21 vidutinė ir 1 didelė įmonės. Daugiausia kinta mažų įmonių skaičius – kiekvienais metais auga priklausomai nuo didėjančio gyventojų verslumo augančių galimybių.

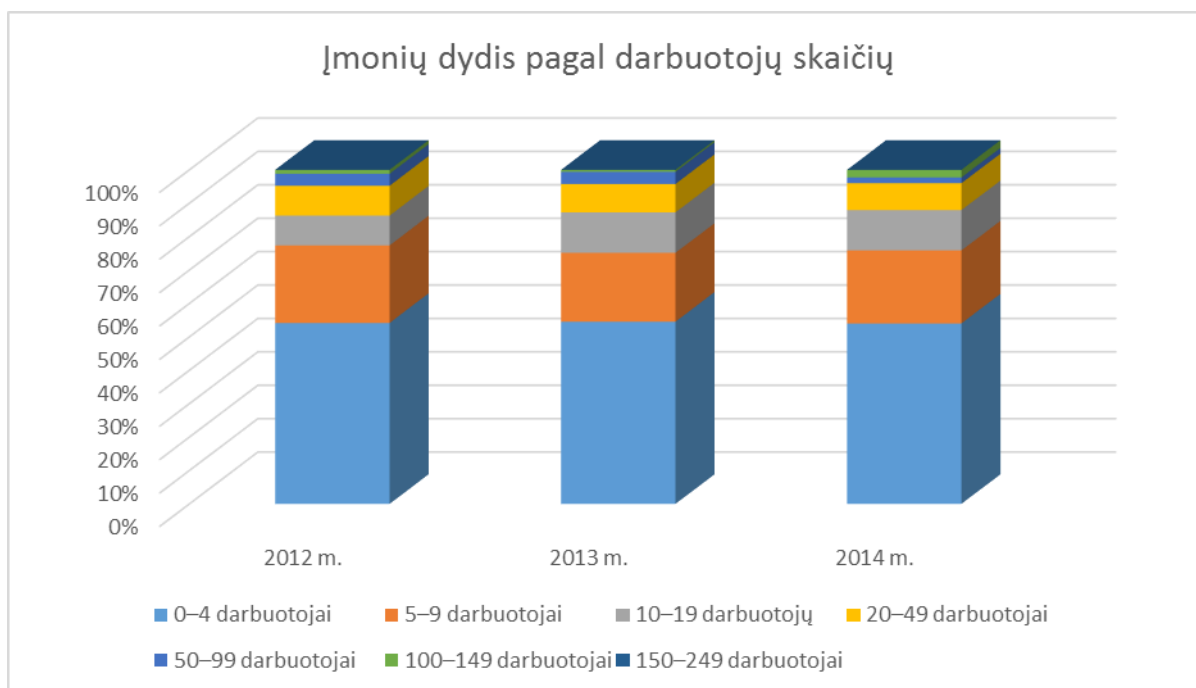
12 pav. Lazdijų r. sav. veikiančios įmonės pagal dydį 2012-2014 metais (Lazdijų r. sav. duomenys).

2014 metais buvo įregistruotos 27 įmonės, o tai buvo net 80 proc. daugiau nei praėjusiais 2013 metais ir 22,7 proc. daugiau nei 2012 metais.

Pagal juridinę formą 2014 metais daugiausia veikė uždarytų akcinių bendrovių – 92, 79 asociacijos, 75 individualios įmonės ir kitos. Daugelio įmonių skaičius išliko stabilus visu analizuojamu laikotarpiu.

13 pav. Lazdijų r. sav. veikiančių įmonių dydis pagal darbuotojų skaičių 2012-2014 metais (Lazdijų r. sav. duomenys).

2014 metais daugiau nei pusę – 54,0 proc. visų įmonių sudarė mažos įmonės, kuriose dirba iki 0-4 darbuotojų, 21,8 proc. įmonių dirbo 5-9 darbuotojai, 12,1 proc. įmonių dirbo 10-19 darbuotojų, 12,1 proc. įmonių dirbo 20 ir daugiau darbuotojų. Iš šių duomenų galima aiškiai matyti, kad Lazdijų rajono savivaldybėje dominuoja mažos įmonės, kuriose dirba iki 9 darbuotojų.

3.2. ŠVIETIMAS IR KULTŪRA

Lazdijų rajono savivaldybės švietimo, kultūros ir sporto skyrius, VŠĮ „Lazdijų sporto centras“, sporto klubas „Sakalas“ ir sporto klubas „Vytautas“ organizuoja vaikų ir suaugusiųjų sportinę veiklą, sudaro sąlygas sveikas ir saugias sąlygas gyventojams užsiimti kūno kultūra ir sportu bei teikia kokybiškas sporto paslaugas. Taip pat organizuojamos ir vykdomos įvairaus tipo treniruotės, sportinės varžybos, stovyklos, masiniai sveikatingumo, kūno kultūros ir sporto renginiai.

Lazdijų rajono savivaldybės švietimo, kultūros ir sporto skyrius, VŠĮ „Lazdijų švietimo centras“ bei du Lazdijų mieste veikiančys sporto klubai organizuoja ir vykdo tęstinį mokymą, neformalųjį suaugusiųjų švietimą. Taip pat teikia pedagoginę psichologinę pagalbą, vykdo valstybės tarnautojų mokymus bei teikia konsultacines, mokymo ir kitas praktines pagalbos paslaugas smulkaus ir vidutinio verslo subjektams, veikiančioms Lazdijų rajono savivaldybėje.

14 lentelė. Lazdijų mieste veikiančios ugdymo įstaigos.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigos/ mokyklos		Gimnazijos	Neformaliojo vaikų švietimo mokyklos ir kitos įstaigos
Lazdijų mokykla-darželis „Vyturėlis“		Lazdijų Motiejaus Gustaičio gimnazija	Lazdijų meno mokykla.
Lazdijų mokykla-darželis „Kregždutė“			Lazdijų rajono savivaldybės viešoji biblioteka.
			VŠĮ „Lazdijų švietimo centras“.
			VŠĮ „Lazdijų sporto centras“
			Lazdijų kultūros centras

Lazdijų mieste yra šie lankytini objektai:

1. Lazdijų krašto muziejus, esantis adresu Seinų g. 29. Muziejuje gausu etnografinių, senosios architektūros, dvarų ir istorinių paminklų aprašymų, nuotraukų. Muziejus atspindi Lazdijų krašto istoriją: čia rodomi seni žemėlapiai, kuriuose pažymėtas miesto vardas, istoriniai dokumentai, archeologiniai radiniai, menantys jotvingius bei jų piliakalnių praeitį.
2. Motiejaus Gustaičio memorialinis muziejus, esantis adresu Seinų g. 31. Ekspozicijoje rodomos nuotraukos, knygos, laiškai, prisiminimai, pasakojantys apie M. Gustaičio gyvenimą ir kūrybą.
3. Laisvės kovų muziejus, esantis adresu Vytauto g. 11. Ekspozicija įrengta name, kuriame pokario metais buvo įsikūrusi Valstybinio saugumo Lazdijų būstinė (KGB). Joje buvo tardomi Lietuvos žmonės, iš čia buvo išvežami į kalėjimus, čia buvo sudarinėjami tremiamų į Sibirą lietuvių ir kitų Lietuvos piliečių sąrašai. Apie rezistencinę kovą, trėmimus ir įkalinimus ekspozicijoje pasakoja to laikotarpio dokumentai, tremtinių, partizanų ir politinių kalinių nuotraukos, atsiminimai, naudoti daiktai, garso ir vaizdo medžiaga.
4. Nepriklausomybės paminklas pagrindinėje Nepriklausomybės aikštėje, pastatytas 1938 metais, atstatytas – 1990 metais.

- 15 pav.** Lazdijų mieste esančių lankytinų vietų žemėlapis.

23

Lazdijų kultūros centre Lazdijų mieste veikia 9 mėgėjų meno kolektyvų: kamerinis choras „Gaustas“, tradicinė kapela „Dziedukai“, vaikų liaudiškos muzikos kapela „Anūkucai“, folklorinis ansamblis „Dainuviai“ ir „Riecimėlis“, vokalinis ansamblis „Tremtinys“, estradinė grupė „Kryžkelė“, Lazdijų suaugusių tautinių šokių kolektyvas „Lazdija“ ir meninės raiškos studija „MACINGA“. Lazdijų mieste ir rajone tradiciniais renginiais jau tapo tarptautinė šventė „Pasienio fiesta“, tarptautinis Jaunimo vargonų muzikos festivalis „Clavis Coeli“, kaimo kapelų varžytuvės „Netgi vakaruškos“, suaugusių dramos kolektyvų šventė „Gonkelės“, vaikų dramos kolektyvų šventė „Bildukai“, Oninių šventė prie Prelomciškės piliakalnio ir kt. Didelę reikšmę rajono bendruomenės kultūriniam gyvenimui taip pat turi viešoji biblioteka. Lazdijų rajono viešoji biblioteka yra miesto centre, todėl joje patogiu lankytis tiek miesto ir tiek rajono bendruomenei.

Sportas – pagal tam tikras taisykles organizuojama žmonių veikla, derinant fizinius ir intelektualius gebėjimus, skirta varžymuisi, laisvalaikio praleidimui, įvairių įgūdžių lavinimui. Fizinis lavinimas susijęs su visu žmogaus gyvenimu, veikla, darbu, mityba, aplinka ir kitais veiksniais. Todėl kūno kultūros užsiėmimai suprantami, kaip kryptinga ugdytojo ir ugdomojo sąveika, bendradarbiavimas, asmens sveikatos stiprinimas, fizinio išsivystymo ir fizinio pajėgumo gerinimas, noro pačiam siekti fizinio tobulumo skiepijimas, sveikos gyvensenos ugdymas. Kiekviena fizine veikla ne tik skatinamas poreikis judėti, teikiama žinių, įtvirtinami mokėjimai ir įgūdžiai, bet ir žadinamos teigiamos emocijos, ugdomos dorovinės nuostatos ir dorovingas elgesys, teigiami charakterio bruožai. Todėl fizine būkle reikia rūpintis ne kartkartėmis, o tikslingai, sistemingai ir nuosekliai. Lazdijų miesto sportinę veiklą vykdo ir koordinuoja VŠĮ „Lazdijų rajono sporto centras“, veikia du sporto klubai. Centras organizuoja ne tik rajonines, bet ir respublikos įvairių sporto šakų pirmenybes, varžybas. Šiuo metu aktyviai sportuojančių asmenų skaičius Lazdijų mieste siekia 448, ir per nagrinėjamą 2012-2014 metų laikotarpį išaugo 25,1 proc.

Daug dėmesio Lazdijų mieste skiriama meniniam moksleivių ugdymui: veikia Lazdijų meno mokykla. Šiuo metu meno mokykloje Lazdijų mieste veikia 6 kolektyvai: kapelukė „Trepšiukai“, jaunių choras, jaunučių choras, pop grupė – „Či-ki-ta“, folklorinis ansamblis „Kvietkelis“, elektro akustinis ansamblis. Taip mokykloje veikia choreografijos skyrius, dailės skyrius, fortepijono skyrius, instrumentinės muzikos skyrius ir teorinis vokalinis skyrius.

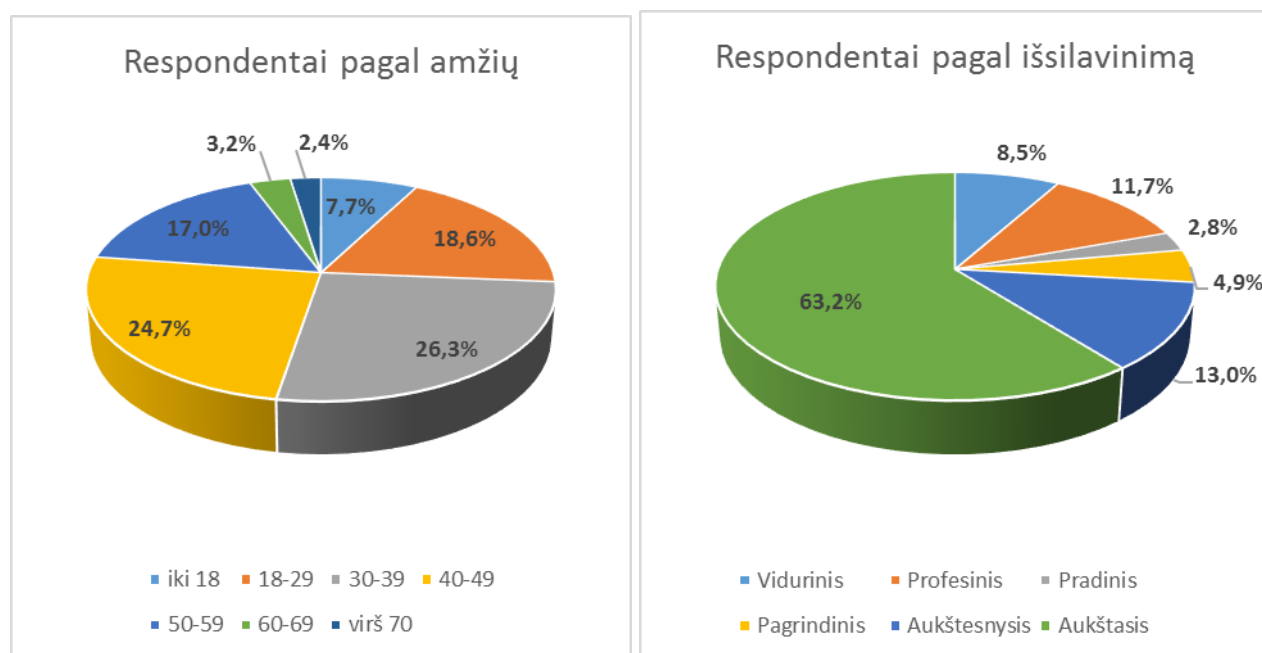
3.3. GYVENTOJŲ NUOMONĖS APKLAUSA

Lazdijų miesto gyventojų apklausa dėl Lazdijų miesto plėtros strategijos parengimo 2016-2023 metams buvo vykdoma nuo 2015 m. spalio 28 d. iki 2015 m. lapkričio 30 d. Apklausoje

dalyvavo 303 Lazdijų rajono gyventojų, iš jų – 247 Lazdijų miesto gyventojai bei dirbantys ir vykdančys veiklą Lazdijų mieste. Tai sudaro apie 5,8 procento nuo visų Lazdijų miesto gyventojų (generalinė aibė 4 244 gyventojai). Apklausos metu buvo siekiama užtikrinti, jog apklausa būtų reprezentatyvi, todėl buvo kviečiami dalyvauti visų amžių, lyties, išsilavinimo gyventojai, apklausa vykdyta tiek internete, tiek popierine forma, kuri buvo prieinama Lazdijų rajono savivaldybėje, seniūnijoje, Alytaus teritorinės darbo biržos Lazdijų skyriuje, VŠĮ „Socialinių paslaugų centras“ bei kitose viešose įstaigose.

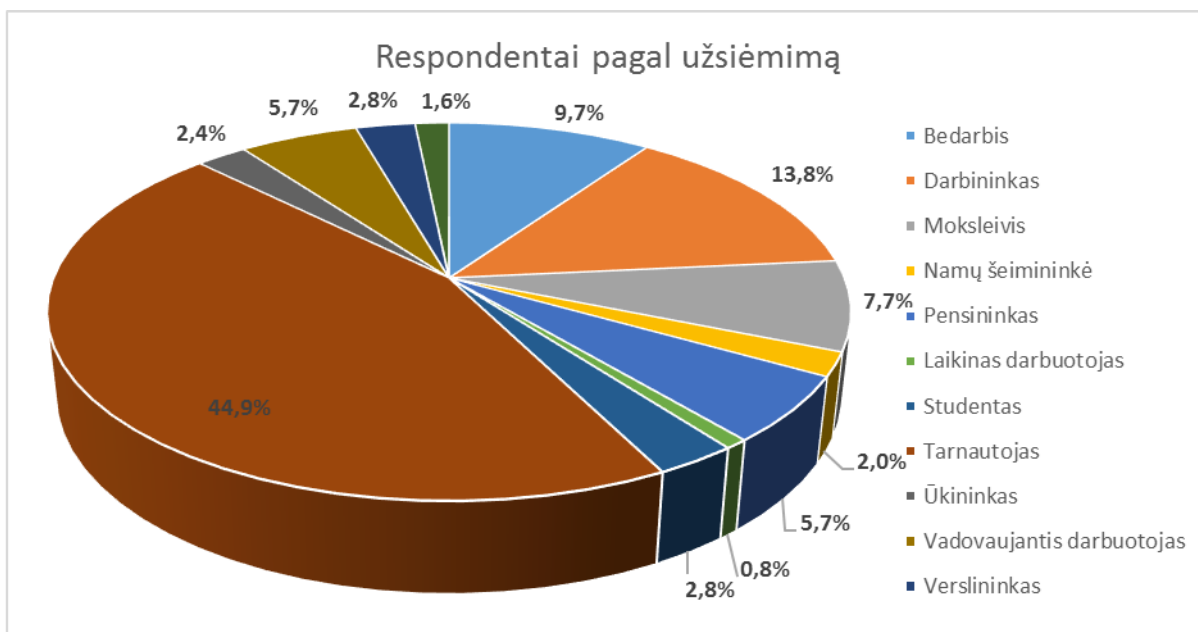
73,7 proc. apklausoje dalyvavusių asmenų buvo moterys, 26,3 proc. – vyrai. Respondentai buvo visų amžiaus grupių: daugiausia respondentų buvo 30-39 metų amžiaus – 26,3 proc., 24,7 proc. respondentų buvo 40-49 amžiaus, 18,6 proc. buvo 18-29 metų amžiaus, 17,0 proc. buvo 50-59 metų amžiaus. Apie 63,2 proc. apklausoje dalyvavusių Lazdijų miesto gyventojų turėjo aukštąjį išsilavinimą, 13,0 proc. aukštesnįjį, 11,7 proc. profesinį, 12,1 proc. – kitą išsilavinimą.

16 pav. Apklausos respondentai pagal amžių ir išsilavinimą.

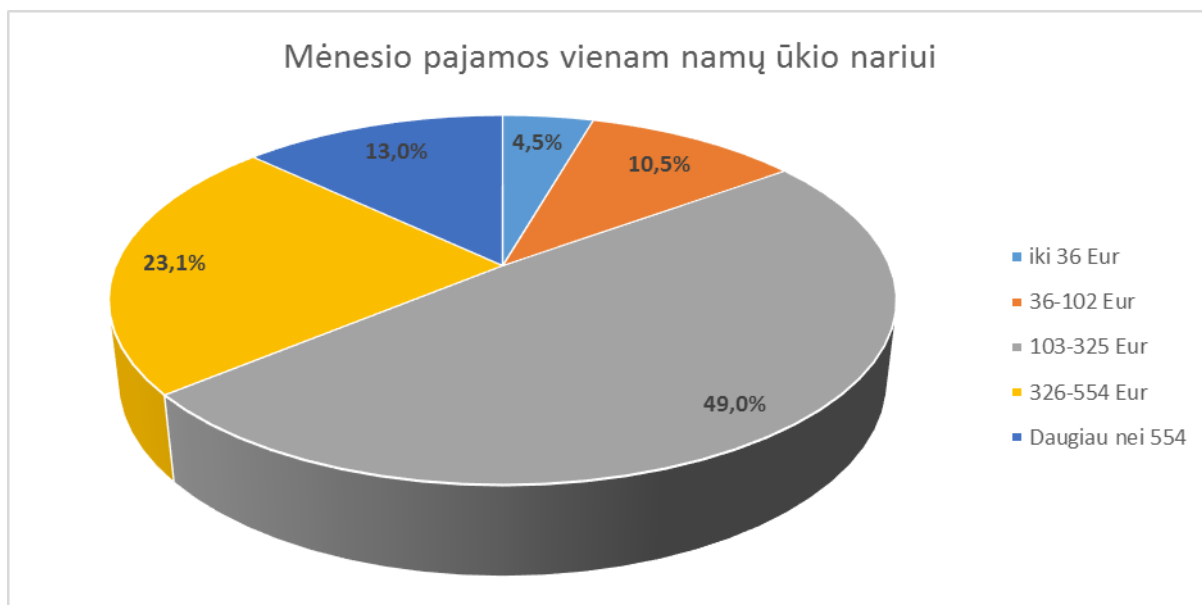
Tiriant respondentus pagal užsiėmimą buvo nustatyta, jog daugiausia 44,9 proc. buvo tarnautojai, 13,8 proc. - darbininkai, 9,7 proc. - bedarbiai, 7,7 proc. – moksleiviai, po 5,7 proc. pensininkų ir vadovaujančių darbą dirbančių asmenų, bei kiti 12,5 proc. buvo ūkininkai, verslininkai, sezoniniai darbuotojai, namų šeimininkės bei užsiėmė kita veikla.

17 pav. Apklauso respondentai pagal užsiėmimą.

Daugiausia respondentų nurodė, jog vidutinės mėnesio pajamos vienam namų ūkio nariui sudarė 103-325 Eur (49,0 proc.), apie 23,1 proc. respondentų nurodė, jog vidutinės pajamos sudarė 326-554 Eur, 13,0 proc. nurodė, jog pajamos didesnės nei 554 Eur, apie 10,5 proc. respondentų nurodė, jog pajamos sudarė 36-102 Eur vienam namų ūkio nariui, 4,5 proc. nurodė, jog pajamos buvo iki 36 Eur.

18 pav. Apklauso respondentų mėnesio pajamos vienam namų ūkio nariui.

Apklauso metu respondentų buvo prašoma išskirti pagrindines Lazdijų miesto problemas su galimybe nurodyti jiems svarbias. Buvo nustatyta, jog pagrindines tris problemas gyventojai laiko

nedarbą, mažas gyventojų pajamas, gyventojų skaičiaus mažėjimą ir gyventojų senėjimas. Kitos problemos nebuvo laikomomis itin svarbiomis (blogos infrastruktūros (kelių, apšvietimo, viešųjų pastatų, vandentiekio ir pan.), paslaugų trūkumo, kitų tautybių asmenų pabėgėlių integracijos problemos). Papildomai gyventojai nurodė asmenines problemas (bendruomenių susikaldymas, girtavimas, pramoginių ir kultūrinių renginių trūkumas, mažas įvairių amžiaus grupių užimtumo lygis, valdžios kaitos trūkumas, žemas socialinis aktyvumas).

19 pav. *Apklaustos respondentų išskirtos pagrindinės Lazdijų m. problemos.*

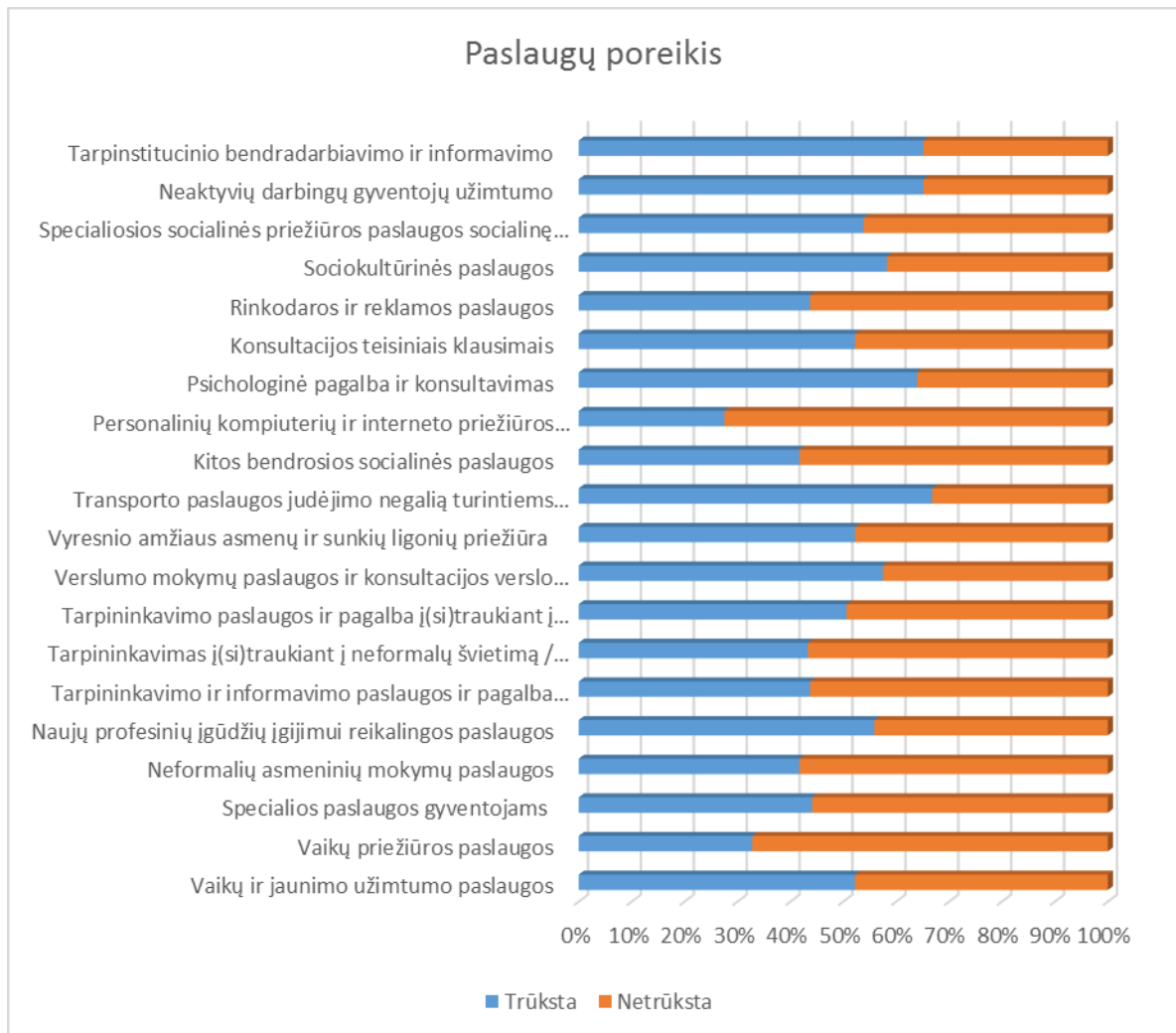
Atliekant paslaugų poreikio tyrimą buvo nustatyta, jog gyventojams labiau trūksta šių paslaugų (prioriteto tvarka):

1. Transportavimo paslaugos judėjimo negalią turintiems asmenims;
2. Neaktyvių darbingų gyventojų užimtumo paslaugos;
3. Psichologinė pagalba ir konsultavimas;
4. Sociokultūrinės paslaugos;
5. Verslumo mokymų paslaugos ir konsultacijos verslo pradžiai ir plėtrai: verslo kūrimo, besikuriančio verslo konsultavimas, pagalba randant tiekėjus bei klientus, mentorystė „verslas – verslui“, teikiant konsultacijas konkreta verslo kūrimui ir plėtrai;
6. Naujų profesinių įgūdžių įgijimui reikalingos paslaugos;
7. Specialios socialinės priežiūros paslaugos socialinę atskirtį patiriantiems asmenims: psichosocialinės ir intensyvios krizių įveikimo pagalbos, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo, pagalbos į namus ir kt.

8. Vaikų ir jaunimo užimtumo paslaugos;
9. Vyresnio amžiaus asmenų ir sunkių ligonių priežiūra: slauga, vaistų suleidimas, aprūpinimas būtiniausiais pirkiniais ir pan.;
10. Konsultavimas teisiniais klausimais;
11. Tarpininkavimo paslaugos ir pagalba įsitraukiant į savanoriškas veiklas;

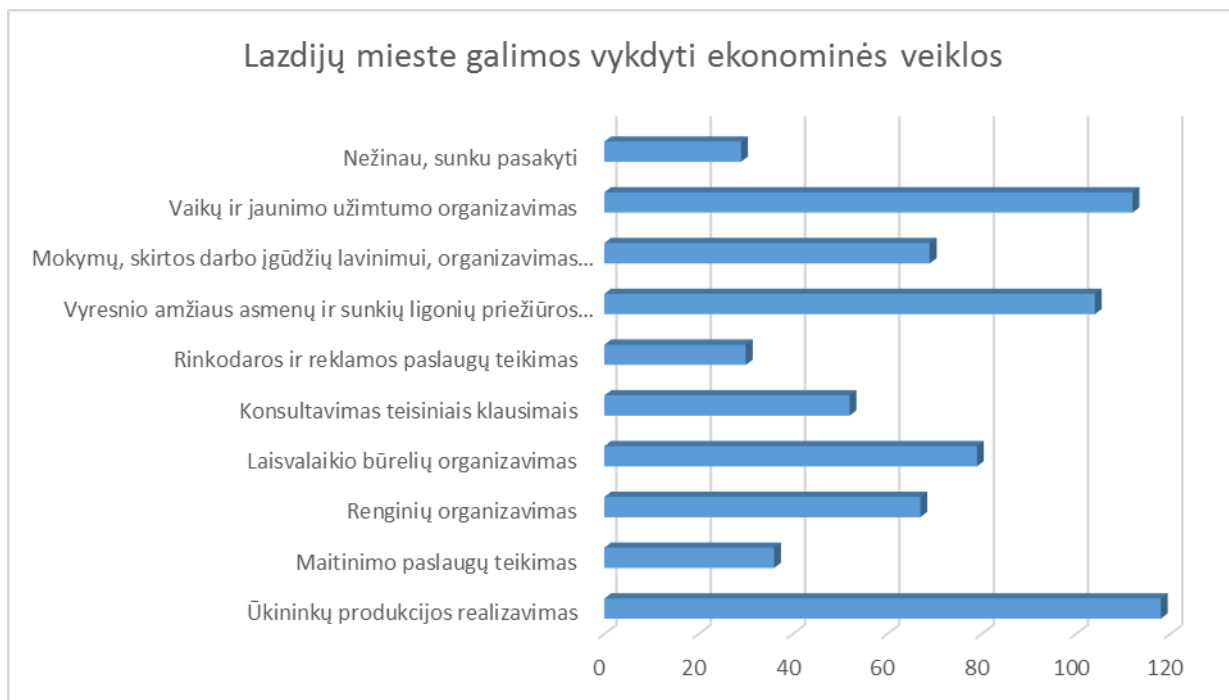
Papildomai respondentai kaip trūkstamas paslaugas nurodė: sveikatingumo, vaikų užimtumo, etikos auklėjimo, reklamos, gyvūnų globos, verslo kūrimo, smulkių namų ūkio darbų atlikimo, maitinimo, aktyvaus poilsio paslaugų.

20 pav. *Apklaustos respondentų išskirtas paslaugų poreikis Lazdijų m.*

Už trūkstamas paslaugas iš dalies mokėtų sutiktų 48,6 proc. apklaustųjų, 34,8 proc. nurodė, jog trūkstamas paslaugas sutiktų pirkti, 16,6 proc. nurodė, jog mokamų paslaugų nepirktų. Tarp sutinkančių pirkti paslaugas arba iš dalies mokėti buvo aukštesnės pajamos gaunančių grupių atstovai.

21 pav. *Apklauso respondentų išskirtos veiklos, kurias galėtų vykdyti Lazdijų m.*

Respondentų buvo klausiama, kokias ekonomines veiklas galėtų vykdyti Lazdijų miesto bendruomenės ir organizacijos bei pavieniai asmenys, kurioms galėtų būti suteikiama Europos Sąjungos parama. Atlikus analizę prioriteto tvarka nurodytos veiklos buvo šios:

1. Ūkininkų produkcijos realizavimas;
2. Vaikų ir jaunimo užimtumo organizavimas;
3. Vyresnio amžiaus asmenų ir sunkių ligonių priežiūros paslaugų teikimas;
4. Laisvalaikio būrelių organizavimas;
5. Mokymų, skirtų darbo įgūdžių lavinimui, organizavimas ir vykdymas;
6. Renginių organizavimas;
7. Konsultavimas teisiniais klausimais;
8. Maitinimo paslaugų teikimas;
9. Rinkodaros ir reklamos paslaugų teikimas;

Taip pat buvo pasiūlytos veiklos: benamių gyvūnų globa, gamybinė veikla, smulkaus verslo plėtra.

Lazdijų miesto gyventojai būtų linkę imtis bendruomeninio verslo iniciatyvų ir įgyvendinti bendruomeninį verslą skatinančius projektus (38,1 proc. respondentų), tiek pat šiuo metu nežino

(38,1 proc.), 17,0 proc. apklaustųjų nebūtų linkę, 6,8 proc. svarsto apie galimybę tokių projektų galimybę.

Net 40,5 procento respondentų nurodė, jog sutiktų dalyvauti veiklose/paslaugų teikime ir dalyvauti savanoriškais pagrindais. Pagrindinės veiklos, kuriose dalyvautų daugiausia respondentų buvo nurodytos šios:

1. Pagalba namuose;
2. Renginių organizavimas, sociokultūrinės paslaugos;
3. Atskirų bendruomenės iniciatyvų įgyvendinimas;
4. Atskirų asmenų švietimas, mokymas ir informacijos teikimas;
5. Darbas su neįgaliaisiais;

22 pav. *Apklausos respondentų išskirtos veiklos, kuriose dalyvautų savanoriškais pagrindais.*

Respondentų buvo prašoma pateikti nuomonę, kurios asmenų grupės mieste yra labiausiai pažeidžiamos. Apklausos metu nustatyta, jog gyventojai mano, jog labiausiai pažeidžiami buvo bedarbiai, neįgalieji ir jaunimas (iki 29 metų).

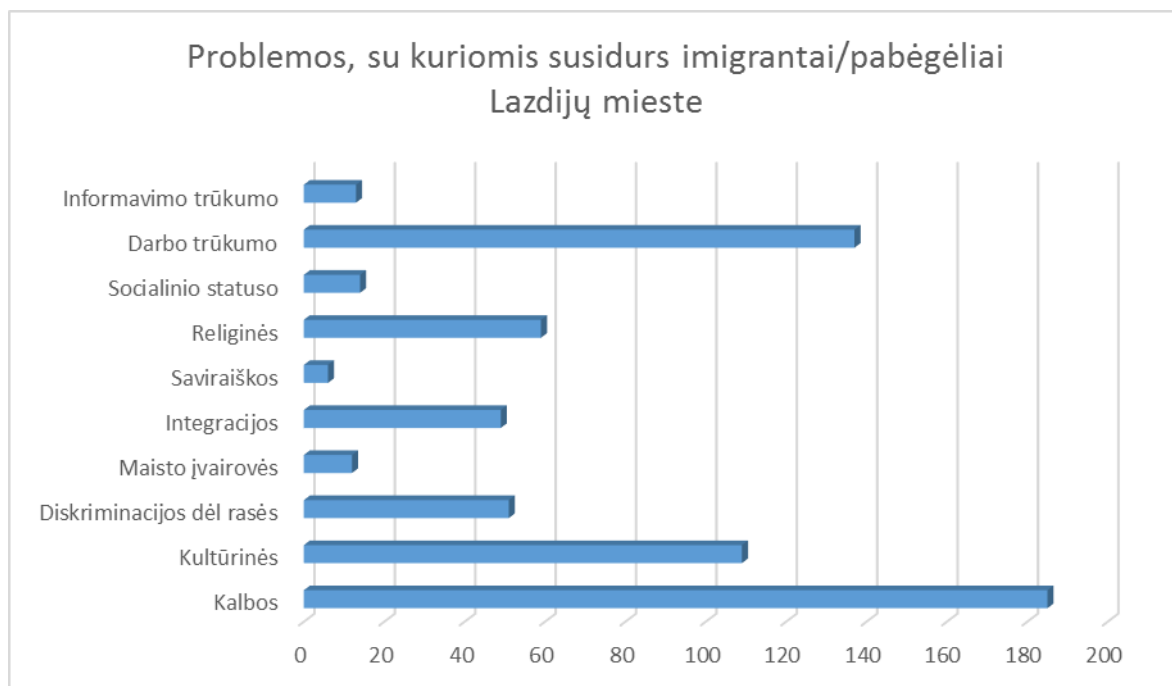
Apklausos metu respondentų buvo prašoma įvertinti su kokiomis problemomis susidurs į Lazdijų miestą atvykę imigrantai/pabėgėliai. Buvo nustatytos šios didžiausios problemos:

1. Kalbos (74,9 proc. apklaustųjų atsakė, kad ši problema bus aktuali);

2. Darbo trūkumo (55,5 proc.);
3. Kultūrinės (44,1 proc.);
4. Religinės (23,9 proc.);
5. Diskriminacijos dėl rasės (20,6 proc.)
6. Integracijos (19,6 proc.)

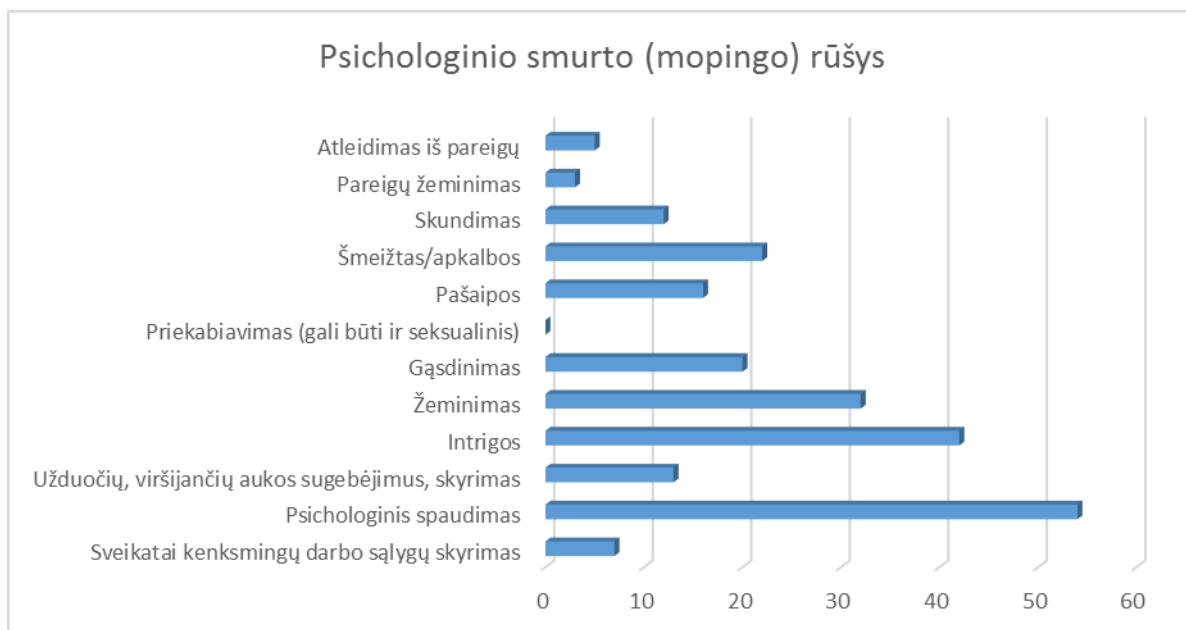
Kitos problemos vertinamos kaip ne tokios reikšmingos (saviraiškos, maisto įvairovės, informavimo trūkumo, socialinio statuso ir pan.).

23 pav. *Apklausos respondentų išskirtos pagrindinės problemos, su kuriomis galėtų susidurti pabėgėliai Lazdijų m.*

Respondentų buvo klausiama, ar teko susidurti su psichologiniu smurtu (mobingu) darbe. Rezultatai parodė, jog kiek daugiau nei trečdalis (35,2 proc.) respondentų susiduria su mobingu.

24 pav. *Apklaustos respondentų išskirtos psichologinio smurto (mobingo) rūšys.*

Apklaustos metu buvo prašoma nurodyti, kaip pasireiškė psichologinis smurtas. Pagrindiniai veiksniai, įvardinti kaip mobingas buvo: psichologinis spaudimas (22,3 proc.), intrigos (17,4 proc.) ir žeminimas (13,2 proc.). Taip pat buvo nurodyta, kad mopingas pasireiškia ne tik psichologiniu spaudimu iš vadovybės, bet ir iš kolegų pusės. 69,0 proc. asmenų, nurodžiusių, jog susiduria su mobingu, buvo moterys. Daugiau informacijos apie asmenis, susiduriančius su psichologiniu smurtu, išskirti nėra tikslinga, nes jie priklauso visoms amžiaus grupėms, nepriklausomai nuo išsilavinimo, užimamų pareigų ar dirbamo darbo.

Anketinės apklausos metu gyventojai nustatė jų manymu svarbiausius prioritetus teikiant Europos Sąjungos paramą Lazdijų mieste. Didžiausią prioritetą respondentai skyrė paslaugų vaikams ir jaunimui plėtra (4,23 balo iš 5 galimų), tuo tarpu respondentų nuomone, mažiausiai dėmesio reiktų skirti tautinių mažumų integracijai (2,68 balo).

25 pav. Apklauso respondentų išskirtos pririotetinės veiklos rūšys.

Anketinės apklausos metu gyventojai nustatė jų manymu svarbiausius prioritetus teikiant Europos Sąjungos paramą Lazdijų mieste. Didžiausią prioritetą respondentai skyrė paslaugų vaikams ir jaunimui plėtra (4,23 balo iš 5 galimų), tuo tarpu respondentų nuomone, mažiausiai dėmesio reiktų skirti tautinių mažumų integracijai (2,68 balo).

3.4. SSGG ANALIZĖ

Atsižvelgiant į aukščiau 2.2, 3.1, 3.2 punktuose atliktą Lazdijų miesto gyventojų teritorijos analizę, taip pat į įvykdytos apklausos rezultatus (analizė pateikta 3.3 punkte), žemiau pateikiamos miesto stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės.

26 lentelė. SSGG analizė.

1. STIPRYBĖS	
1.1.	Kiekvienais metais Lazdijų mieste mažėja nedarbo lygis, auga gyventojų pajamos;
1.2.	Mažėja socialines pašalpas gaunančių ir paramą maistui gaunančių asmenų skaičius;
1.3.	Kiekvienais metais registruojamos naujos įmonės, dėl ko auga mažų įmonių skaičius;
1.4.	Nemažėja daug darbuotojų įdarbinusių įmonių skaičius, dėl ko išlaikomos darbo vietos;

- 1.5. Lazdijų mieste yra puikiai išvystytas švietimo ir kultūros tinklas;
- 1.6. Mieste aktyviai veikia neformaliojo suaugusiųjų ir vaikų švietimo įstaigos;
- 1.7. Gyventojai pritaria naujų paslaugų atsiradimui Lazdijų mieste, už kurias galėtų susimokėti;
- 1.8. Gyventojai linkę imtis bendruomeninio verslo iniciatyvų ir jį skatinančias priemones;
- 1.9. Gyventojai sutiktų dalyvauti veiklose bei paslaugų teikime ir dalyvauti savanoriškais pagrindais;
- 1.10. Didelis verslo sektoriaus ir fizinių asmenų susidomėjimas Europos Sąjungos finansavimo galimybėmis verslo pradžiai ir plėtrai.

2. SILPNYBĖS

- 2.1. Sparčiai mažėjantis miesto gyventojų skaičius bei migracija į Lietuvos didmiesčius ir į užsienį;
- 2.2. Sparčiai senstanti miesto bendruomenė;
- 2.3. Žemesnės nei vidutinės Lietuvoje gyventojų pajamos, aukštesnis nedarbas;
- 2.4. Trūksta paslaugų judėjimo negalią turintiems asmenims;
- 2.5. Trūksta neaktyvių darbingų gyventojų užimtumo programų;
- 2.6. Trūksta verslumo mokymų, konsultacijų verslo pradžiai ir plėtrai, naujų profesinių įgūdžių įgijimui reikalingų paslaugų;
- 2.7. Nepakankamos specialios socialinės priežiūros paslaugos socialinę atskirtį patiriantiems asmenims: psichosocialinės ir intensyvios krizių įveikimo pagalbos, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo, pagalbos į namus ir pan.;
- 2.8. Nepakankamos vaikų ir jaunimo užimtumo paslaugų apimtys;
- 2.9. Trūksta konsultavimo, tarpininkavimo paslaugų bei pagalbos siekiant įsitraukti į savanoriškas veiklas;
- 2.10. Nepakankama apimtimi teikiamos vyresnio amžiaus asmenų ir sunkių ligonių priežiūros paslaugos: slauga, vaistų suleidimas, aprūpinimas būtiniausiais pirkiniais;

3. GALIMYBĖS

- 3.1. Spartėjant šalies ekonominei ir socialinei raidai didesnis dėmesys bus skiriamas socialinėms paslaugoms teikti ir jaunimo problemoms spręsti;
- 3.2. Keičiamas darbo kodeksas sudarys sąlygas lanksčiau dalyvauti darbo rinkoje;
- 3.3. Visuomenė bus suinteresuota, kad darbo rinka taptų užtikrintą didesnę vyresnio amžiaus darbuotojų ir jaunimo užimtumo lygį;
- 3.4. Sparčiai augs paslaugų paklausa, išskiriant paklausą neįgaliesiems asmenims ir senjorams;
- 3.5. Didėjant savanoriškos veiklos apimtims bei plečiantis veiklų spektrui, vis daugiau gyventojų įsitrauks į savanoriškas, neatlygintinas veiklas bei vis daugiau socialinę atskirtį patiriančių asmenų gaus naudą;
- 3.6. Didėjant gyventojų verslumui, išaugs steigiamų įmonių skaičius, o tuo pačiu gyventojų pajamos bei sumažės nedarbo lygis;
- 3.7. Didėjant gyventojų aktyvumui didės mažų įmonių skaičius, kurios bus lanksčios ir teiks kasdienes paslaugas įvairioms gyventojų grupėms;

-
- 3.8. Didės paslaugų, skirtų šeimoms, auginančioms vaikus, skaičius, augs paslaugų kokybė.
- 3.9. Aktyviai panaudojant Europos Sąjungos fondų lėšas bus skatinama verslo pradžia, kūrimas ir plėtra
- 3.10. Atsivers galimybės jaunų žmonių skatinimui likti bei kitų jaunų žmonių pritraukimui gyventi ir dirbti Lazdijų mieste.
-

4. GRĖSMĖS

- 4.1. Dėl mažėjančio gyventojų ir darbingų asmenų skaičiaus, gali sumažėti Lazdijų rajono savivaldybės biudžetas;
- 4.2. Dėl mažėjančio Lazdijų miesto darbingų gyventojų skaičiaus ir didėjančio pensininkų skaičiaus bus jaučiamas darbo jėgos deficitas
- 4.3. Mažėjantis Lietuvos gyventojų skaičius pasieks tokią ribą, kad visoje šalyje išaugs konkurencija dėl žmogiškųjų išteklių, dėl ko gali išaugti vietinė migracija;
- 4.4. Keičiantis gyventojų sudėčiai gali didėti konkurencija dėl labiau išsilavinusių, didesnę darbo patirtį turinčių asmenų, kas paskatintų vietinę migraciją;
- 4.5. Pagyvenusių žmonių ir neįgaliųjų asmenų ilgalaikė priežiūra taps viena iš svarbiausių visuomenės problemų bei reikalaus vis daugiau lėšų bei žmogiškųjų išteklių;
- 4.6. Pensijos amžiaus vėlinimą turės lydėti vyresnio amžiaus žmonėms pritaikytos mokymosi visą gyvenimą priemonės;
- 4.7. Darbo santykių liberalizavimas gali nulemti didėjančią socialinę atskirtį patiriančių asmenų skaičių bei socialinių paslaugų paklausos didėjimą;
- 4.8. Didėjantys aplinkosauginiai ir kiti apribojimai bei reikalavimai įvairiai ekonominiai veiklai gali sumažinti patrauklumą pradėti verslą;
- 4.9. Dėl ribotų finansinių ir žmogiškųjų išteklių gali sustoti socialinių paslaugų plėtra;
- 4.10. Nepakankamas valdžios institucijų dėmesys bendruomenėms ir nevyriausybiniam sektoriui gali neleisti tinkamai panaudoti pilietinės visuomenės potencialo.
-

4. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS RODIKLIAI BEI INTEGRUOTO IR NOVATORIŠKO STRATEGIJOS POBŪDŽIO APIBŪDINIMAS

Lazdijų miesto plėtros strategija skirta įgyvendinti 2014-2020 metų veiksmų programos 8.6 investicinio prioriteto "Bendruomenės inicijuojamų vietos plėtros strategijų įgyvendinimas" 8.6.1 uždavinį „Pagerinti vietines įsidarbinimo galimybes ir didinti bendruomenių socialinę integraciją, išnaudojant vietos bendruomenių, verslo ir vietos valdžios ryšius“.

Žemiau pateikiamoje lentelėje pateikiami vietos plėtros poreikiai – pateikiami strategijos tikslai ir uždaviniai bei nurodyti juos pagrindžiantys strategijos 3.4 skyriuje atliktos SSGG analizės teiginiai.

27 lentelė. Vietos plėtros strategijos tikslai ir uždaviniai.

1 TIKSLAS – DIDINTI BENDRUOMENIŲ SOCIALINĘ INTEGRACIJĄ IŠNAUDOJANT VIETOS BENDRUOMENIŲ, VERSLO IR VIETOS VALDŽIOS RYŠIUS	
Tikslas suformuluotas atsižvelgiant į atliktą SSGG analizę. 1 tikslas sprendžia SSGG analizėje nurodytas 2.7, 2.8 ir 2.10 silpnynes, siekia sumažinti 4.5 ir 4.9 grėsmes pasinaudojant 1.9 stiprybe bei 3.4, 3.5 ir 3.8 galimybėmis.	
ALTERNATYVŲS TIKSLAI	
Svarstyti alternatyvūs tikslai:	
1. „Ugdyti jaunų žmonių savanorišką socialinę - kultūrinę veiklą, orientuotą į aktyvumą ir solidarumą“.	
2. „Gerinti miesto gyventojų prieigą prie kokybiškų socialinių paslaugų bei neformalaus ugdymo“.	
Tikslas „Didinti bendruomenių socialinę integraciją, išnaudojant vietos bendruomenių, verslo ir vietos valdžios ryšius“ pasirinktas kaip optimalus ir efektyviausias, apimantis didžiausią dalį tikslinių grupių.	
ĮGYVENDINIMO LAIKOTARPIS	
Nuo 2017 m. iki 2022 m. pabaigos	
STEBĖSENOS RODIKLIAI	
Efekto rodikliai:	Rezultato rodikliai:
• Socialinių paslaugų prieinamumas Lazdijų mieste – 10 proc.	• Socialinių partnerių organizacijose ar NVO savanoriaujančių dalyvių (vietos bendruomenės nariai) dalis praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose – 10 proc.
1.1 UŽDAVINYS - Mažinti Lazdijų miesto bendruomenės narių socialinę atskirtį per	

bendruomenių inicijuojamas veiklas	
Numatytas 1.1 uždavinys yra užsibrėžtas, siekiant išspręsti SSGG analizėje nurodytą 2.7 silpnybę	
ALTERNATYVŲS UŽDAVINIAI	
Svarstyti alternatyvūs uždaviniai:	
1. „Skatinti jaunas ir aktyvius gyventojus įsitraukti į savanoriškas veiklas, siekiant sumažinti socialiai pažeidžiamų asmenų atskirtį“. 2. „Skatinti steigti bendruomeninius verslus ir organizacija, siekiančius sumažinti socialinę gyventojų atskirtį“.	
Uždavinys „Mažinti Lazdijų miesto bendruomenės narių socialinę atskirtį per bendruomenių inicijuojamas veiklas“ pasirinktas kaip optimalus ir sprendžiantis vieną iš užsibrėžto tikslo pagrindinių problemų, apimantis didžiausią dalį tikslinių grupių bei orientuotas į ilgalaikius, ne tik trumpalaikius rezultatus.	
STEBĖSENOS RODIKLIAI	
Produkto rodikliai:	
BIVP rojektų veiklų dalyviai – 120.	
2 TIKSLAS – PAGERINTI VIETINĖS ĮSIDARBINIMO GALIMYBES, IŠNAUDOJANT VIETOS BENDRUOMENIŲ, VERSLO IR VIETOS VALDŽIOS RYŠIUS	
Numatytas tikslas sprendžia SSGG analizėje nurodytas 2.3, 2.5 ir 2.6 silpnybes, siekia sumažinti 4.2 ir 4.10 grėsmes pasinaudojant 1.3, 1.8 ir 1.10 stiprybe bei 3.2, 3.6 ir 3.9 galimybėmis.	
ALTERNATYVŲS TIKSLAI	
Svarstyti alternatyvūs tikslai:	
1. „Stiprinti jaunų žmonių lyderystę, verslumą ir pasirengimą darbo rinkai“. 2. „Padidinti bendruomenių vaidmenį, skatinant socialiai pažeidžiamų asmenų verslumą, aktyvų dalyvavimą darbo rinkoje“.	
Tikslas „Pagerinti vietinės įsidarbinimo galimybes, išnaudojant vietos bendruomenių, verslo ir vietos valdžios ryšius“ pasirinktas kaip optimalus ir efektyviausias, apimantis didžiausią dalį tikslinių grupių.	
ĮGYVENDINIMO LAIKORAPIS	
Nuo 2017 m. iki 2021 m. pabaigos	
STEBĖSENOS RODIKLIAI	
Efekto rodikliai: • Įsidarbinimo galimybės Lazdijų mieste – 10 proc.	Rezultato rodikliai: • Darbingi asmenys (vietos bendruomenės nariai), kurių socialinė atskirtis pasikeitė dėl projekto veiklų dalyvių dalyvavimo projekto veiklose (praėjus 6 mėnesiams po projekto veiklų dalyvių dalyvavimo ESF veiklose) – 30 proc.
2.1 UŽDAVINYS - Lazdijų miesto bedarbių ir neaktyvių darbingų gyventojų užimtumo didinimas įgyvendinant neformalias iniciatyvas	
Numatytas 2.1 uždavinys yra užsibrėžtas, siekiant išspręsti SSGG analizėje nurodytą 2.5 silpnybę.	

ALTERNATYVŲS UŽDAVINIAI
Svarstyti alternatyvūs uždaviniai: 1. „Neaktyvių darbingų gyventojų skatinimas įsitraukti į savanoriškas veiklas“. 2. „Verslo įmonių konsultavimas, siekiant padidinti darbuotojų įdarbinimo galimybes“. Uždavinys „Lazdijų miesto bedarbių ir neaktyvių darbingų gyventojų užimtumo didinimas įgyvendinant neformalias iniciatyvas“ pasirinktas kaip optimalus ir tinkamiausiai sprendžiantis SSGG analizėje nurodytą 2.5 silpnybę bei orientuotas į ilgalaikius rezultatus
STEBĖSENOS RODIKLIAI
Produkto rodikliai: • BIVP projektų veiklų dalyviai – 12.
2.2 UŽDAVINYS - Gyventojų verslumo skatinimas gerinant darbingų Lazdijų miesto gyventojų padėtį darbo rinkoje
Numatytas 2.2 uždavinys yra užsibrėžtas, siekiant išspręsti SSGG analizėje nurodytą 2.3 silpnybę.
ALTERNATYVŲS UŽDAVINIAI
Svarstyti alternatyvūs uždaviniai: 1. „Jaunų žmonių lyderystės ir verslumo skatinimas, siekiant didinti jų pasirengimą įsitraukti į darbo rinką“. 2. „Verslo įmonių konsultavimas, siekiant padidinti darbuotojų darbo užmokesčio augimą bei pakelti darbuotojų kvalifikaciją“. Uždavinys „Gyventojų verslumo skatinimas, gerinant darbingų Lazdijų miesto gyventojų padėtį darbo rinkoje“ pasirinktas kaip optimalus ir tinkamiausiai sprendžiantis SSGG analizėje nurodytą 2.3 silpnybę.
STEBĖSENOS RODIKLIAI
Produkto rodikliai: • BIVP projektų veiklų dalyviai – 20.

Lazdijų miesto 2016-2022 metų plėtros strategija yra novatoriška, kadangi siekiama įgyvendinti ne trumpalaikes ar laikinas priemones, tačiau ilgalaikes. Šiuo metu Lietuvoje daugiausiai vyrauja tradiciniai socialinių ir ekonominių problemų sprendimo būdai – socialinę atkirtį ar laikinas ekonomines problemas patiriantiems asmenims (pvz. bedarbiams) mokamos įvairios pašalpos, taikomos formalios aktyvios įdarbinimo priemonės. Tokiu būdu socialinę atkirtį ar laikinas ekonomines problemas patiriančių asmenų problemos sprendžiamos orientuojantis į trumpalaikio, bet ne į ilgo laikotarpio rezultatus. Tuo tarpu daugelyje Europos valstybių yra siekiama ne finansiškai paremti asmenį, patiriantį socialinę atkirtį ar laikinas ekonomines problemas, tačiau padėti tokiam asmeniui integruotis į visuomenę ar padidinti gebėjimus įsidarbinti. Tam pasitelkiamos informacinės sklaidos priemonės, ugdomi socialinę atkirtį ar laikinas ekonomines problemas patiriančių asmenų gebėjimai pasirūpinti savimi ir savo šeimos nariais, bendrauti su kitais bendruomenės nariais bei aktyviai dalyvauti visuomeniniame gyvenime. Būtent

tokie ir yra Lazdijų miesto plėtros strategijoje numatomi uždaviniai ir jiems įgyvendinti skirti veiksmai.

Įgyvendinant vietos plėtros strategiją numatomas bendradarbiavimas Dzūkijos kaimo plėtros partnerių asociacija (Dzūkijos VVG) – 2016 m. sausio 25 d. pasirašyta bendradarbiavimo sutartis tarp vietos veiklos grupių Nr. 1. Sutartimi Dzūkijos VVG ir Lazdijų miesto VVG susitaria bendradarbiauti įgyvendinant tarptertorinius Lazdijų regiono socialinės integracijos vystymo projektus, kurie skatina produktyvų bendradarbiavimą, socialinės įtraukties didinimą, kovą su skurdu, gerina vietos bendruomenės narių įsidarbinimo galimybes, įtraukiant į strateginių veiklų įgyvendinimą esamų bendruomenių verslo struktūras ir vietos valdžios ryšius, vadovaujantis Lazdijų miesto strategija. Šia sutartimi Dzūkijos VVG ir Lazdijų miesto VVG įsipareigoja:

1. Efektyviai išnaudoti Lazdijų miesto strategijos suteikiamas galimybes bendradarbiauti, dalintis gerąja patirtimi, kaupiant žinias, informaciją, panaudojant žmogiškuosius išteklius Sutarties šalių teritorijose.

2. Teikti būtiną informaciją, susijusią su bendradarbiavimo su Dzūkijos VVG vykdymu.

3. Aptarti ir numatyti su Dzūkijos VVG tarptertorinio bendradarbiavimo projektų idėjas ir jungtinėmis priemonėmis galimas įgyvendinti strategines veiklas:

- 3.1. bendruomenių inicijuojamas veikos, kurios nukreiptos į vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijos esamos socialinės atskirties mažinimą;

- 3.2. bedarbių ir neaktyvių darbingų gyventojų užimtumo didinimas, bedarbiams ir neaktyviems darbingiems gyventojams skirtų iniciatyvų įgyvendinimas, siekiant pagerinti šių asmenų padėtį darbo rinkoje;

- 3.3. gyventojų verslumo aktyvinimas;

- 3.4. bendradarbiavimo skatinimas bei informacinės sklaidos tinklų, reikalingų strateginėms veikloms įgyvendinti, kūrimas;

- 3.5. savanoriškos veiklos skatinimas.

5. LAZDIJŲ MIESTO BENDRUOMENĖS DALYVAVIMO, RENGIANČIŲ VIETOS PLĖTROS STRATEGIJĄ, APIBŪDINIMAS

Rengiant Lazdijų miesto vietos plėtros strategiją buvo konsultuojamasi su vietos bendruomenių ir verslo atstovais, diskutuojama su savivaldybės politikais ir savivaldybės administracijos padalinių atstovais, besiribojančių VVG atstovais, nevyriausybinių organizacijų, verslo įmonių atstovais: Lazdijų rajono savivaldybės internetinėje svetainėje 2015 m. spalio 28 d. buvo patalpinta informacija apie rengiamą strategiją - trumpai prastatytos projekto veiklos ir projekto esmė. Taip pat visi buvo kviečiami dalyvauti strategijos rengime, atlikti apklausą ir teikti projektinius pasiūlymus. Siekiant viešinti projektą informacija apie projektą A3 plakato forma buvo pakabinta prie Lazdijų miesto VVG būstinės. Siekiant į strategijos rengimą įtraukti daugiau gyventojų buvo pakabinti kvietimai dalyvauti vietos plėtros strategijos rengime ir kitose Lazdijų miesto įstaigose.

2015 m. spalio 28 d. Lazdijų rajono viešojoje bibliotekoje vyko pirmasis susitikimas su Lazdijų miesto gyventojais, organizacijų ir savivaldybės administracijos darbuotojais. Renginio metu buvo pristatyta Lazdijų miesto vietos veiklos grupė, pristatyta programa, pagal kurią rengiama strategija, strateginės kryptys, finansavimas, taip pat pateikta popierinė apklausa. Lazdijų miesto gyventojų, suinteresuotų asmenų apklausa vykdėta nuo 2015 m. spalio 28 d. iki 2015 m. lapkričio 30 d. (vykdėta popierinėje ir el. versijoje). Apklausoje dalyvavo 303 Lazdijų rajono gyventojų, iš jų 247 Lazdijų miesto gyventojai (įskaitant dirbančius/vykdančius veiklą Lazdijų mieste).

Dėl Lazdijų miesto vietos strategijos rengimo aktyviai dalyvauti papildomai buvo kviečiami gyventojai ir organizacijų atstovai antrajame susitikime 2016 m. sausio 26 dieną Lazdijų rajono viešojoje bibliotekoje. Susitikimo metu buvo pristatytas Lazdijų miesto plėtros strategijos projektas: pristatyti esamos būklės analizės duomenys, gauti rezultatai po gyventojų apklausos, apibendrinta SSGG analizė, nustatyti strategijos tikslai, uždaviniai, galimos priemonės, veiklos bei pareiškėjai.

Lazdijų miesto vietos plėtros strategija tvirtinama pagal visas procedūras, numatytas Vietos plėtros strategijų rengimo taisyklėse, patvirtintose LR Vidaus reikalų ministro 2015 m. sausio 22 d. įsakymu Nr. 1V-36. Taikytos viešinimo ir konsultavimosi priemonės yra pakankamos strategijai parengti, kadangi tai buvo besitęsianti konsultavimasis ir viešinimas visos strategijos rengimo metu. Apie strategijos rengimą buvo informuojama ir pasiūlymai renkami trimis skirtingomis priemonėmis: talpinant straipsnius ir informaciją internete; organizuojant susitikimus su interesų grupių atstovais; platinant ir skatinant užpildyti anketas.

5. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO VEIKSMŲ PLANAS

29 lentelė. Vietos plėtros strategijos uždaviniai ir veiksmai.

1.1. Uždavinys: Mažinti Lazdijų miesto bendruomenės narių socialinę atskirtį per bendruomenių inicijuojamas veiklas;		
1.1.1. Veiksmas: Bendrųjų socialinių paslaugų (informavimo, tarpininkavimo, maitinimo, transporto, asmens higienos ir priežiūros, sociokultūrinių ir savipagalbos paslaugų organizavimą, psichologinės pagalbos bei pagalbos į namus organizavimą socialinę atskirtį patiriantiems asmenims.		
1.1.1.1.	Tikslas	Mažinti bendruomenės socialinę atskirtį teikiant bendras socialines paslaugas socialinę atskirtį patiriantiems asmenims.
1.1.1.2.	Apibūdinimas	Uždavinio įgyvendinimas skirtas mažinti bendruomenės narių socialinę atskirtį teikiant bendras socialines paslaugas pagal nustatytą poreikį. Veiklos gali apimti: maitinimo paslaugų organizavimą su/be pristatymu į namus, teikiama psichologinė pagalba individualiai ar kitomis priemonėmis ryšio priemonėmis, teikiama pagalba į namus, organizuojamos asmens higienos ir priežiūros paslaugos, kuriomis naudojasi tikslinės grupės nariai. Įgyvendinant šį uždavinį numatoma bendradarbiauti su Dzūkijos VVG.
1.1.1.3.	Remiamų vietos projektų pobūdis	<i>Pažymėkite ženklą „X“, ar remiami pelno ar ne pelno projektai. Fizinių asmenų vietos projektai gali būti remiami tik pelno.</i>
	<i>pelno</i>	☐
	<i>ne pelno</i>	☒
1.1.1.4.	Tinkami paramos gavėjai	Vieši ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje, savivaldybės, kurios teritorijoje įgyvendinama vietos plėtros strategija, administracija.
1.1.1.5.	Galimi projektų partneriai	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje ar besiribojančiose teritorijose, savivaldybė, kurios teritorijoje įgyvendinama vietos plėtros strategija, administracija; savivaldybės, kurios teritorija ribojasi su teritorija tos savivaldybės, kurioje įgyvendinama vietos plėtros strategija, administracija.
1.1.1.6.	Tikslinė grupė	1. Socialinę atskirtį patiriantys darbingi gyventojai; 2. Darbingų gyventojų šeimos nariai, kurie dėl amžiaus, neįgalumo ar kitų priežasčių negali savarankiškai rūpintis asmeniniu gyvenimu ir savarankiškai dalyvauti visuomenės gyvenime.
1.1.1.7.	Tinkamumo	Projekto veiklos turi būti vykdomos vietos plėtros strategijos

	sąlygos	įgyvendinimo teritorijoje arba su vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorija besiribojančia teritorija, esančia Lietuvos Respublikoje arba kitose ES valstybėse narėse, jei jas vykdant sukurti produktai, rezultatai ir nauda atitenka strategijos įgyvendinimo teritorijos gyventojams ar šioje teritorijoje veiklą vykdančiam verslui.
1.1.1.8.	Vietos projektų atrankos kriterijai	Svarbiausi vietos projektų atrankos kriterijai, kurie naudojant balų sistemą bus taikomi siekiant atrinkti ir finansuoti geriausius (sukuriančius didžiausią pridėtinę vertę) vietos projektus: 1. Kuo didesnis projekto naudos gavėjų skaičius kartu užtikrinant vietos bendruomenės socialinę sanglaudą; 2. Efektyvus turimų išteklių naudojimas; 3. Savanorių įtraukimas į veiklą vykdymą; 4. Veiklos tęstinumas. Projektas turi prisidėti prie rodiklių pasiekimo: 1. BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes) 2. Gali siekti Priemonės įgyvendinimo stebėsenos produkto rodiklio „Projektų, kuriuos visiškai arba iš dalies įgyvendino socialiniai partneriai ar NVO, skaičius“; 3. Turi prisidėti prie Priemonės įgyvendinimo stebėsenos rezultato rodiklio „Socialinių partnerių organizacijose ar NVO savanoriaujančių dalyvių (vietos bendruomenės nariai) dalis praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose“ siekimo; 4. Gali prisidėti prie bent vieno iš šių Priemonės įgyvendinimo stebėsenos rezultato pokyčio rodiklių siekimo: 4.1. BIVP projektų veiklų dalyvių, kurių padėtis darbo rinkoje pasikeitė praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose, dalis; 4.2. Darbingi asmenys (vietos bendruomenės nariai), kurių socialinė atskirtis pasikeitė dėl projekto veiklų dalyvių dalyvavimo projekto veiklose (praėjus 6 mėnesiams po projekto veiklų dalyvių dalyvavimo ESF veiklose).
1.1.1.9.	Didžiausia paramos suma vietos projekto dalyviui (Eur)	Paramos suma vienam vietos projekto dalyviui negali viršyti 3.300 Eur.
1.1.1.10.	Tinkamos ir netinkamos išlaidos	Tinkamos finansuoti išlaidos: 1. Projekto veikloms vykdyti reikalingų patalpų nuomos išlaidos (šios išlaidos tinkamos tuo atveju, jei pagrindžiama, kad: 1) projekto vykdytojo ar partnerio panaudos, patikėjimo ar nuosavybės teise valdomų patalpų ploto nepakanka projekto veikloms vykdyti arba valdomos patalpos dėl numatomų vykdyti projekto veiklų pobūdžio ir šioms veikloms taikomų teisės

		aktuose nustatytų reikalavimų yra netinkamos; 2) projekto vykdytojas ir (ar) partneris, siekdamas projekto veikloms vykdyti reikalingas patalpas valdyti panaudos ir (ar) patikėjimo teise, ėmėsi visų priemonių, reikalingų įgyti teisę projekto veikloms vykdyti reikalingas patalpas valdyti patikėjimo ir (ar) panaudos teise) ir projekto veikloms vykdyti reikalingų patalpų, kurias projekto vykdytojas ar partneris valdo patikėjimo ar panaudos teise, paprastojo remonto išlaidos. Šios išlaidos gali sudaryti ne daugiau kaip 10 proc. visų projekto tinkamų finansuoti išlaidų. 2. Projekto veiklai vykdyti reikalingų baldų, įrangos ir įrenginių įsigijimo ir nuomos, taip pat tikslinių transporto priemonių nuomos išlaidos (įskaitant jų pristatymo, montavimo, parengimo naudoti išlaidas); 3. Projekto veikloms vykdyti reikalingos kompiuterinės technikos, programinės įrangos įsigijimo ar nuomos išlaidos (įskaitant susijusias transportavimo, sumontavimo, paruošimo naudoti, apmokymo naudotis ir kitas susijusias išlaidas); 4. Projekto veikloms vykdyti reikalingo trumpalaikio ir ilgalaikio turto įsigijimo ir nuomos išlaidos; 5. Projekto veiklas vykdančių savanorių, kai savanoriškos veiklos organizatorius – projekto vykdytojas ar partneris, savanoriškos veiklos, tiesiogiai susijusios su projekto veiklų vykdymu, išlaidos: savanorių kelionių, maitinimo, pašto, telefono išlaidos; savanoriškai veiklai atlikti reikalingų priemonių, specialių drabužių įsigijimo išlaidos; savanoriškos veiklos sutarties galiojimo laikotarpiui tenkančios draudimo išlaidos ir savanorių skiepavimo ir sveikatos pažymos gavimo išlaidos (kai reikalinga pagal savanoriškos veiklos pobūdį); 6. Projekto veiklas vykdančio personalo (t. y., projekto vykdytojo ir partnerio organizacijos darbuotojų) darbo užmokesčio ir susijusių darbdavio įsipareigojimų išlaidos už laiką, dirbtą vykdant projekto veiklas. Šios išlaidos yra tinkamos finansuoti tik kaip projekto vykdytojo ir (ar) partnerio (-ių) nuosavas įnašas. 7. Darbuotojų darbo užmokesčio išlaidos neturi viršyti atitinkamos specializacijos ir kvalifikacijos darbuotojų vidutinio darbo užmokesčio. Netinkamos finansuoti išlaidos yra: 1. tikslinėms grupėms skirtų maisto produktų, drabužių, higienos prekių, vaistinių preparatų įsigijimo išlaidos; 2. medicinos įrangos įsigijimo išlaidos; 3. socialinių ir kitų socialinei atskirčiai mažinti reikalingų paslaugų, atitinkančių veiklą, įsigijimo išlaidos; 4. tikslinių grupių apgyvendinimo socialinės priežiūros ir globos įstaigose ir su tuo susijusios išlaidos.
--	--	---

1.1.1.11.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	Numatoma remti vietos projektus, kurių paramos dalis negali viršyti 95 proc. (84,50 proc. ES paramos lėšos, 10,50 proc. savivaldybės biudžeto lėšos)
1.1.1.12.	Pareiškėjo įnašas	Pareiškėjas prie įgyvendinimo prisideda ne mažiau nei 5 proc. įnašu – nemokamu savanorišku darbu.
1.1.1.13.	Projektų vertės	Tinkamo finansuoti projekto vertė ne mažesnė nei 10.000 Eur ir ne didesnė nei 70.000 Eur.
1.1. Uždavinys: Mažinti Lazdijų miesto bendruomenės narių socialinę atskirtį per bendruomenių inicijuojamas veiklas;		
1.1.2. Veiksmas: Bendrųjų socialinių paslaugų teikimas skatinant pabėgėlių socialinę integraciją Lazdijų mieste.		
1.1.2.1.	Tikslas	Teikiant socialinę integraciją skatinančias paslaugas mažinti pabėgėlių socialinę atskirtį
1.1.2.2.	Apibūdinimas	Veiksmo įgyvendinimas skirtas skatinti socialinę pabėgėlių integraciją Lazdijų mieste. Veiklos gali apimti: būtinas socialines, psichologines ir pan. paslaugas, kurios būtinos sėkmingai pabėgėlių integracijai. Įgyvendinant šį uždavinį numatoma bendradarbiauti su Dzūkijos VVG.
1.1.2.3.	Remiamų vietos projektų pobūdis:	<i>Pažymėkite ženklą „X“, ar remiami pelno ar ne pelno projektai.</i> <i>Fizinių asmenų vietos projektai gali būti remiami tik pelno.</i>
	<i>pelno</i>	☐
	<i>ne pelno</i>	☒
1.1.2.4.	Tinkami paramos gavėjai	Vieši ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje, savivaldybės, kurios teritorijoje įgyvendinama vietos plėtros strategija, administracija.
1.1.2.5.	Galimi projektų partneriai	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje ar besiribojančiose teritorijose, savivaldybė, kurios teritorijoje įgyvendinama vietos plėtros strategija, administracija; savivaldybės, kurios teritorija ribojasi su teritorija tos savivaldybės, kurioje įgyvendinama vietos plėtros strategija, administracija.
1.1.2.6.	Tikslinė grupė	Pabėgėlių statusą turintys asmenys ²
1.1.2.7.	Tinkamumo sąlygos	Projekto veiklos turi būti vykdomos vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje arba su vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorija besiribojančia teritorija, esančia Lietuvos Respublikoje arba kitose ES valstybėse narėse, jei jas vykdančios sukurti produktai, rezultatai ir nauda atitenka strategijos

² Pabėgėlio statusas suteikiamas užsieniečiui, kuris pripažįstamas pabėgėliu pagal 1951 m. Ženevos konvencijos nuostatas. Įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 86 straipsnio 1 dalies nuostatos yra visiškai suderintos su minėtos Konvencijos 1 straipsnio A dalimi, kurioje pateikiamas pabėgėlio apibrėžimas.

		įgyvendinimo teritorijos gyventojams ar šioje teritorijoje veiklą vykdančiam verslui.
1.1.2.8.	Vietos projektų atrankos kriterijai	Svarbiausi vietos projektų atrankos kriterijai, kurie naudojant balų sistemą bus taikomi siekiant atrinkti ir finansuoti geriausius (sukuriančius didžiausią pridėtinę vertę) vietos projektus: 1.1. Kuo didesnis projekto naudos gavėjų skaičius kartu užtikrinant vietos bendruomenės socialinę sanglaudą; 1.2. Efektyvus turimų išteklių naudojimas; 1.3. Savanorių įtraukimas į veiklą vykdymą; 1.4. Veiklos tęstinumas. Projektas turi prisidėti prie rodiklių pasiekimo: 1. BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes) 2. Gali siekti Priemonės įgyvendinimo stebėsenos produkto rodiklio „Projektų, kuriuos visiškai arba iš dalies įgyvendino socialiniai partneriai ar NVO, skaičius“; 3. Turi prisidėti prie Priemonės įgyvendinimo stebėsenos rezultato rodiklio „Socialinių partnerių organizacijose ar NVO savanoriaujančių dalyvių (vietos bendruomenės nariai) dalis praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose“ siekimo; 4. Gali prisidėti prie bent vieno iš šių Priemonės įgyvendinimo stebėsenos rezultato pokyčio rodiklių siekimo: 1.1. BIVP projektų veiklų dalyvių, kurių padėtis darbo rinkoje pasikeitė praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose, dalis; 1.2. Darbingi asmenys (vietos bendruomenės nariai), kurių socialinė atskirtis pasikeitė dėl projekto veiklų dalyvių dalyvavimo projekto veiklose (praėjus 6 mėnesiams po projekto veiklų dalyvių dalyvavimo ESF veiklose).
1.1.2.9.	Didžiausia paramos suma vietos projekto dalyviui (Eur)	Paramos suma vienam vietos projekto dalyviui negali viršyti 3.300 Eur.
1.1.2.10.	Tinkamos ir netinkamos išlaidos	Tinkamos finansuoti išlaidos: 1. Projekto veikloms vykdyti reikalingų patalpų nuomos išlaidos (šios išlaidos tinkamos tuo atveju, jei pagrindžiama, kad: 1) projekto vykdytojo ar partnerio panaudos, patikėjimo ar nuosavybės teise valdomų patalpų ploto nepakanka projekto veikloms vykdyti arba valdomos patalpos dėl numatomų vykdyti projekto veiklų pobūdžio ir šioms veikloms taikomų teisės aktuose nustatytų reikalavimų yra netinkamos; 2) projekto vykdytojas ir (ar) partneris, siekdamas projekto veikloms vykdyti reikalingas patalpas valdyti panaudos ir (ar) patikėjimo teise, ėmėsi visų priemonių, reikalingų įgyti teisę

		projekto veikloms vykdyti reikalingas patalpas valdyti patikėjimo ir (ar) panaudos teise) ir projekto veikloms vykdyti reikalingų patalpų, kurias projekto vykdytojas ar partneris valdo patikėjimo ar panaudos teise, paprastojo remonto išlaidos. Šios išlaidos gali sudaryti ne daugiau kaip 10 proc. visų projekto tinkamų finansuoti išlaidų. 2. Projekto veiklai vykdyti reikalingų baldų, įrangos ir įrenginių įsigijimo ir nuomos, taip pat tikslinių transporto priemonių nuomos išlaidos (įskaitant jų pristatymo, montavimo, parengimo naudoti išlaidas); 3. Projekto veikloms vykdyti reikalingos kompiuterinės technikos, programinės įrangos įsigijimo ar nuomos išlaidos (įskaitant susijusias transportavimo, sumontavimo, paruošimo naudoti, apmokymo naudotis ir kitas susijusias išlaidas); 4. Projekto veikloms vykdyti reikalingo trumpalaikio ir ilgalaikio turto įsigijimo ir nuomos išlaidos; 5. Projekto veiklas vykdančių savanorių, kai savanoriškos veiklos organizatorius – projekto vykdytojas ar partneris, savanoriškos veiklos, tiesiogiai susijusios su projekto veiklų vykdymu, išlaidos: savanorių kelionių, maitinimo, pašto, telefono išlaidos; savanoriškai veiklai atlikti reikalingų priemonių, specialių drabužių įsigijimo išlaidos; savanoriškos veiklos sutarties galiojimo laikotarpiui tenkančios draudimo išlaidos ir savanorių skiepavimo ir sveikatos pažymos gavimo išlaidos (kai reikalinga pagal savanoriškos veiklos pobūdį); 6. Projekto veiklas vykdančio personalo (t. y., projekto vykdytojo ir partnerio organizacijos darbuotojų) darbo užmokesčio ir susijusių darbdavio įsipareigojimų išlaidos už laiką, dirbtą vykdant projekto veiklas. Šios išlaidos yra tinkamos finansuoti tik kaip projekto vykdytojo ir (ar) partnerio (-ių) nuosavas įnašas. 7. Darbuotojų darbo užmokesčio išlaidos neturi viršyti atitinkamos specializacijos ir kvalifikacijos darbuotojų vidutinio darbo užmokesčio. Netinkamos finansuoti išlaidos yra: 1. Tikslinėms grupėms skirtų maisto produktų, drabužių, higienos prekių, vaistinių preparatų įsigijimo išlaidos; 2. Medicinos įrangos įsigijimo išlaidos; 3. Socialinių ir kitų socialinei atskirčiai mažinti reikalingų paslaugų, atitinkančių veiklą, įsigijimo išlaidos; 4. Tikslinių grupių apgyvendinimo socialinės priežiūros ir globos įstaigose ir su tuo susijusios išlaidos.
1.1.2.11.	Paramos	Numatoma remti vietos projektus, kurių paramos dalis negali viršyti

	lyginamoji dalis (proc.)	95 proc. (84,50 proc. ES paramos lėšos, 10,50 proc. savivaldybės biudžeto lėšos)
1.1.2.12.	Pareiškėjo įnašas	Pareiškėjas prie įgyvendinimo prisideda ne mažiau nei 5 proc. įnašu – nemokamu savanorišku darbu.
1.1.2.13.	Projektų vertės	Tinkamo finansuoti projekto vertė ne mažesnė nei 10.000 Eur ir ne didesnė nei 25.000 Eur.
2.1. Uždavinys: Lazdijų miesto bedarbių ir neaktyvių darbingų gyventojų užimtumo didinimas įgyvendinant neformalias iniciatyvas;		
2.1.1. Veiksmas: Naujų profesinių, praktinių ir kitų reikalingų įgūdžių įgijimas ir ugdymas darbo vietoje, savanoriškos veiklos skatinimas, profesinis orientavimas ir motyvavimas imtis aktyvios veiklos		
2.1.1.1.	Tikslas	Naujų profesinių ir kitų reikalingų įgūdžių formavimas per neformalaus švietimo ir neformalųjį profesinį švietimą įskaitant savanorišką veiklą, praktinių įgūdžių įgijimą, ugdymą darbo vietoje.
2.1.1.2.	Apibūdinimas	Uždavinio įgyvendinimas skirtas bedarbių ir neaktyvių gyventojų užimtumui didinti. Veiklos gali apimti: profesinių ir kitų įgūdžių mokymą teikiant neformalųjį ir neformalųjį profesinį švietimą, praktinių įgūdžių mokymą, ugdymą darbo vietoje.
2.1.1.3.	Remiamų vietos projektų pobūdis:	<i>Pažymėkite ženklą „X“, ar remiami pelno ar ne pelno projektai.</i> <i>Fizinių asmenų vietos projektai gali būti remiami tik pelno.</i>
	<i>pelno</i>	☐
	<i>ne pelno</i>	☒
2.1.1.4.	Tinkami paramos gavėjai	Vieši ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje, savivaldybės, kurios teritorijoje įgyvendinama vietos plėtros strategija, administracija.
2.1.1.5.	Galimi projektų partneriai	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje ar besiribojančiose teritorijose, savivaldybė, kurios teritorijoje įgyvendinama vietos plėtros strategija, administracija; savivaldybės, kurios teritorija ribojasi su teritorija tos savivaldybės, kurioje įgyvendinama vietos plėtros strategija, administracija.
2.1.1.6.	Tikslinė grupė	Darbingi gyventojai, kurie yra: ekonomiškai neaktyvūs asmenys.
2.1.1.7.	Tinkamumo sąlygos	Projekto veiklos turi būti vykdomos vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje arba su vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorija besiribojančia teritorija, esančia Lietuvos Respublikoje arba kitose ES valstybėse narėse, jei jas vykdančios sukurti produktai, rezultatai ir nauda atitenka strategijos įgyvendinimo teritorijos gyventojams ar šioje teritorijoje veiklą vykdančiam verslui.
2.1.1.8.	Vietos projektų atrankos kriterijai	Svarbiausi vietos projektų atrankos kriterijai, kurie naudojant balų sistemą bus taikomi siekiant atrinkti ir finansuoti geriausius

		(sukuriančius didžiausią pridėtinę vertę) vietos projektus: 1. Kuo didesnis projekto naudos gavėjų skaičius kartu užtikrinant vietos bendruomenės socialinę sanglaudą; 2. Efektyvus turimų išteklių naudojimas; 3. Savanorių įtraukimas į veiklų vykdymą; 4. Veiklos tęstinumas. Projektas turi prisidėti prie rodiklių pasiekimo: 1. BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes) 2. Turi prisidėti prie Priemonės įgyvendinimo stebėsenos rezultato rodiklio „BIVP projektų veiklų dalyvių, kurių padėtis darbo rinkoje pasikeitė praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose, dalis“ siekimo; 3. Gali prisidėti prie Priemonės įgyvendinimo stebėsenos rezultato rodiklio „Socialinių partnerių organizacijose ar NVO savanoriaujančių dalyvių (vietos bendruomenės nariai) dalis praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose“ siekimo; 4. Gali siekti Priemonės įgyvendinimo stebėsenos produkto rodiklio „Projektų, kuriuos visiškai arba iš dalies įgyvendino socialiniai partneriai ar NVO, skaičius“.
2.1.1.9.	Didžiausia paramos suma vietos projekto dalyviui (Eur)	Paramos suma vienam vietos projekto dalyviui negali viršyti 2.000 Eur.
2.1.1.10.	Tinkamos ir netinkamos išlaidos	Tinkamos finansuoti išlaidos: 1. Tuo atveju, kai atliekama projekto veiklų dalyvių neformalaus švietimo (įskaitant neformalųjį profesinį mokymą) veikla, tinkamos finansuoti išlaidos yra šios: 1.1. Neformalaus švietimo paslaugų įsigijimo išlaidos. Vienam asmeniui skiriama lėšų suma negali viršyti 3 Vyriausybės patvirtintos minimaliosios mėnesinės algos dydžių; 1.2. Projekto veiklas – neformalųjį profesinį mokymą - vykdančio personalo darbo užmokesčio ir atlygio tokias projekto veiklas vykdančioms fiziniams asmenims pagal paslaugų (civilines), autorines ar kitas sutartis išlaidos (kai pats projekto vykdytojas ar partneris atlieka šias projekto veiklas ar jų dalį); 1.3. Mokymo priemonių įsigijimo išlaidos, kai projekto vykdytojas ar partneris pats atlieka projekto veiklas ar jų dalį; šios išlaidos vidutiniškai vienam mokiniui gali sudaryti ne daugiau kaip 10 proc. visų projekte neformaliai švietimui numatytų tinkamų finansuoti išlaidų. 1.4. Projekto veiklų dalyvių - mokinių kelionės į mokymo vietą ir atgal išlaidos (pagal profesinio mokymo teikėjo pateiktą informaciją

		apie dalyvių lankomumą, kai kelionės iki profesinio mokymo vietos atstumas viršija 5 km); 1.5. Projekto veiklų dalyvių - mokinių maitinimo išlaidos (pagal neformalaus švietimo teikėjo pateiktą informaciją apie dalyvių lankomumą); 1.6. Visos projekto veiklų dalyvių privalomojo sveikatos tikrinimo ir skiepavimo nuo užkrečiamų ligų, jeigu tai nustatyta darbuotojų saugą ir sveikatą darbe reglamentuojančiuose teisės aktuose, išlaidos; 2. Tuo atveju, kai projekto veiklų dalyviai atlieka savanorišką veiklą, tinkamos finansuoti yra savanoriškos veiklos išlaidos (kai savanoriškos veiklos organizatorius – projekto vykdytojas ar partneris): savanorių kelionės, maitinimo, pašto, telefono išlaidos; savanoriškai veiklai atlikti reikalingų priemonių, specialių drabužių įsigijimo išlaidos; savanoriškos veiklos sutarties galiojimo laikotarpiui tenkančios draudimo išlaidos ir savanorių skiepavimo ir sveikatos pažymos gavimo išlaidos (kai reikalinga pagal savanoriškos veiklos pobūdį). Projekto veiklų dalyvio su savanoriškos veiklos vykdymu susijusios išlaidos finansuojamos ne ilgiau kaip 12 mėn. 3. Tuo atveju, kai projekto veiklų dalyviai atlieka praktinių darbo įgūdžių įgijimo ar ugdymo darbo vietoje veiklą, tinkamos finansuoti išlaidos yra šios: 3.1. Darbdavio darbo vietoje patirtos praktinio darbo įgūdžių įgijimo ar ugdymo darbo vietoje organizavimo išlaidos (<u>mokamos iki 4 mėn. per kalendorinius metus, bet ne daugiau kaip 2 metus</u>), t. y.: 1) darbuotojo, kuris darbdavio paskirtas atsakingu už darbo įgūdžių organizavimą, darbo užmokesčio už darbo laiką, tiesiogiai skirtą darbo įgūdžių įgijimo ar ugdymo darbo vietoje organizavimui, dalies kompensavimas ir 2) projekto veiklų dalyviams darbo įgūdžiams įgyti reikalingų darbo priemonių (tiesiogiai su projektu susijusioms medžiagoms, įrankiams, įrangai, trumpalaikiam turtui) įsigijimo ir nuomos išlaidos. Šiame papunktyje nurodytos darbo įgūdžių įgijimo darbo vietoje organizavimo išlaidos vienam darbdaviui gali sudaryti ne daugiau kaip 20 tūkst. eurų ir neviršyti 20 procentų darbdavio įdarbintiems asmenims mokamo darbo užmokesčio sumos); 3.2. Projekto veiklų dalyviams reikalingų specialiųjų drabužių įsigijimo išlaidos (kai reikalinga pagal darbo pobūdį); 3.2. Projekto veiklų dalyvių skiepavimo ir sveikatos pažymų gavimo išlaidos (kai reikalinga pagal darbo pobūdį). Pagal 3 punktą deklaruojant išlaidas teikiama <i>de minimis</i> valstybės pagalba pagal 2013 m. gruodžio 18 d. Komisijos reglamente (ES) Nr. 1407/2013 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir
--	--	--

		108 straipsnių taikymo <i>de minimis</i> pagalbai (OL 2013 L 352, p. 1) (toliau – <i>de minimis</i> reglamentas) nustatytus reikalavimus.
2.1.1.11.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	Numatoma remti vietos projektus, kurių paramos dalis negali viršyti 95 proc. (84,50 proc. ES paramos lėšos, 10,50 proc. savivaldybės biudžeto lėšos)
2.1.1.12.	Pareiškėjo įnašas	Pareiškėjas prie įgyvendinimo prisideda ne mažiau nei 5 proc. įnašu – nemokamu savanorišku darbu.
2.1.1.13.	Projektų vertės	Tinkamo finansuoti projekto vertė ne mažesnė nei 4.000 Eur ir ne didesnė nei 20.000 Eur.
2.2. Uždavinys: Gyventojų verslumo skatinimas gerinant darbingų Lazdijų miesto gyventojų padėtį darbo rinkoje.		
2.2.1. Veiksmas: Gyventojų verslumui didinti skirtų neformalių iniciatyvų įgyvendinimas, siekiant pagerinti darbingų vietos veiklos grupės teritorijos gyventojų padėtį darbo rinkoje		
2.2.1.1.	Tikslas	Gyventojų verslumo didinimas įgyvendinant neformalias iniciatyvas, siekiant pagerinti darbingų vietos veiklos grupės teritorijos gyventojų padėtį darbo rinkoje.
2.2.1.2.	Apibūdinimas	Uždavinio įgyvendinimas skirtas bedarbių ir neaktyvių gyventojų užimtumui didinti. Veiklos gali apimti: konsultavimą, pagalbą randant tiekėjus, klientus, verslui pradėti reikalingų priemonių suteikimą, mentorystę „verslas – verslui“, konsultacijas konkreta verslo kūrimo ir plėtros klausimais. Įgyvendinant šį uždavinį numatoma bendradarbiauti su Dzūkijos VVG.
2.2.1.3.	Remiamų vietos projektų pobūdis:	<i>Pažymėkite ženklą „X“ remiami pelno ar ne pelno projektai.</i> <i>Fizinių asmenų vietos projektai gali būti remiami tik pelno.</i>
	<i>pelno</i>	☐
	<i>ne pelno</i>	☒
2.2.1.4.	Tinkami paramos gavėjai	Vieši ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje, savivaldybės, kurios teritorijoje įgyvendinama vietos plėtros strategija, administracija.
2.2.1.5.	Galimi projektų partneriai	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje ar besiribojančiose teritorijose, savivaldybė, kurios teritorijoje įgyvendinama vietos plėtros strategija, administracija; savivaldybės, kurios teritorija ribojasi su teritorija tos savivaldybės, kurioje įgyvendinama vietos plėtros strategija, administracija.
2.2.1.6.	Tikslinė grupė	1. Darbingi bedarbiai ir neaktyvūs gyventojai, 2. Kiti darbingi gyventojai, kurių namų ūkio pajamos neviršija namų ūkio skurdo rizikos ribos; 3. Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijos gyventojai -

		verslininkai, kurie yra pradėję vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje vykdyti ūkinę komercinę veiklą ne anksčiau kaip prieš 1 metus iki pradėjimo dalyvauti projekto veiklose. Pagal verslo liudijimą, kuris galioja vienerius metus ar trumpiau, dirbantis asmuo priskiriamas šiai tikslinei grupei, jei jam verslo liudijimas atitinkamai veiklai yra išduotas pirmą kartą arba yra praėję ne mažiau kaip 3 metai nuo anksčiau jam šiai veiklai išduoto verslo liudijimo galiojimo pabaigos; 4. Ne anksčiau kaip prieš 1 metus iki projekcinio pasiūlymo pateikimo vietos veiklos grupei dienos (tuo atveju, kai atstovaujama įmonė yra pareiškėju ar partneriu) arba iki pradėjimo dalyvauti projekto veiklose (tuo atveju, kai atstovaujama įmonė nėra pareiškėju ar partneriu) Juridinių asmenų registre įregistruotų ir ūkinę komercinę veiklą vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje vykdančių įmonių darbuotojai ir valdymo organų atstovai.
2.2.1.7.	Tinkamumo sąlygos	Projekto veiklos turi būti vykdomos vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje arba su vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorija besiribojančia teritorija, esančia Lietuvos Respublikoje arba kitose ES valstybėse narėse, jei jas vykdančios sukurti produktai, rezultatai ir nauda atitinka strategijos įgyvendinimo teritorijos gyventojams ar šioje teritorijoje veiklą vykdančiam verslui. <i>Specialūs reikalavimai:</i> 1. Vykdančios poveiklę „verslui (įskaitant savarankišką darbą pradedančius asmenis) pradėti reikalingų priemonių suteikimas“: a) gali būti finansuojamos priemonių, kurios reikalingos verslui (įskaitant savarankišką darbą) pradėti, įsigijimas (įskaitant atvejus, kai verslui (įskaitant savarankišką veiklą) pradėti skirtinas priemonės įsigyja tarpininkas, siekdamas šias priemones verslą (įskaitant savarankišką veiklą) pradedančiam subjektui perduoti laikinai valdyti), jei įsigytos priemonės naudojamos verslą pradedančios įmonės ar savarankišką darbą pradedančio asmens vykdomoje veikloje, neperduodant jų naudoti (nuomos, panaudos ar kt. pagrindais) tretiesiems asmenims; b) kai priemonės, kurios reikalingos verslui (įskaitant savarankišką darbą pradedančius asmenis) pradėti, įsigyja tarpininkas, numatantis šias priemones perduoti verslą (įskaitant savarankišką darbą) pradedančiam subjektui laikinai valdyti, verslui pradėti reikalingų priemonių įsigijimas gali būti finansuojamas jei tenkinamos taip pat ir šios sąlygos: 1) priemonės perduodamos verslą pradedančiai įmonei ar savarankišką darbą pradedančiam asmeniui valdyti panaudos pagrindais ne ilgesniam kaip 12 mėn. laikotarpiui;

		2) pats tarpininkas iš priemonių negauna jokios tiesioginės ir netiesioginės naudos; 2. vykdant poveikles „besikuriančio verslo (įskaitant savarankišką veiklą pradedančius asmenis) konsultavimas, pagalba randant tiekėjus, klientus; mentorystė „verslas verslui“, teikiant konsultacijas konkreta verslo kūrimo ir plėtros klausimais“, konsultavimo ir tarpininkavimo paslaugos įmonei ar savarankišką darbą pradėjusiam asmeniui gali trukti ne ilgiau kaip 12 mėn. laikotarpį; 3. vienam subjektui (įmonei ar savarankišką darbą vykdančiam fiziniam asmeniui) skirta pagalba gali sudaryti ne daugiau kaip 10 tūkst. eurų; subjekto gaunamos pagalbos suma nustatoma pagal atitinkamų rinkos sąlygomis teikiamų prekių, paslaugų įkainius. 4. Finansuojant Atmintinės 3.3 punkte nurodytų veiklų išlaidas teikiama <i>de minimis</i> valstybės pagalba pagal <i>de minimis</i> reglamento reikalavimus.
2.2.1.8.	Vietos projektų atrankos kriterijai	Svarbiausi vietos projektų atrankos kriterijai, kurie naudojant balų sistemą bus taikomi siekiant atrinkti ir finansuoti geriausius (sukuriančius didžiausią pridėtinę vertę) vietos projektus: 1. Kuo didesnis projekto naudos gavėjų skaičius kartu užtikrinant vietos bendruomenės socialinę sanglaudą; 2. Efektyvus turimų išteklių naudojimas; 3. Savanorių įtraukimas į veiklų vykdymą; 4. Veiklos tęstinumas. Projektas turi prisidėti prie rodiklių pasiekimo: 1. BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes) 2. Turi prisidėti prie Priemonės įgyvendinimo stebėsenos rezultato rodiklio „BIVP projektų veiklų dalyvių, kurių padėtis darbo rinkoje pasikeitė praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose, dalis“ siekimo; 3. Gali prisidėti prie Priemonės įgyvendinimo stebėsenos rezultato rodiklio „Socialinių partnerių organizacijose ar NVO savanoriaujančių dalyvių (vietos bendruomenės nariai) dalis praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose“ siekimo; 4. Gali siekti Priemonės įgyvendinimo stebėsenos produkto rodiklio „Projektų, kuriuos visiškai arba iš dalies įgyvendino socialiniai partneriai ar NVO, skaičius“
2.2.1.9.	Didžiausia paramos suma vietos projekto dalyviui (Eur)	Paramos suma vienam vietos projekto dalyviui negali viršyti 2.000 Eur.
2.2.1.10.	Tinkamos ir netinkamos išlaidos	Tinkamos išlaidos: 1. Projekto veikloms vykdyti reikalingų patalpų nuomos išlaidos (šios išlaidos tinkamos tuo atveju, jei pagrindžiama, kad: 1) projekto

		vykdytojo ar partnerio panaudos, patikėjimo ar nuosavybės teise valdomų patalpų ploto nepakanka projekto veikloms vykdyti arba valdomos patalpos dėl numatomų vykdyti projekto veiklų pobūdžio ir šioms veikloms taikomų teisės aktuose nustatytų reikalavimų yra netinkamos; 2) projekto vykdytojas ir (ar) partneris, siekdamas projekto veikloms vykdyti reikalingas patalpas valdyti panaudos ir (ar) patikėjimo teise, ėmėsi visų priemonių, reikalingų įgyti teisę projekto veikloms vykdyti reikalingas patalpas valdyti patikėjimo ir (ar) panaudos teise) ir projekto veikloms vykdyti reikalingų patalpų, kurias projekto vykdytojas ar partneris valdo patikėjimo ar panaudos teise, paprastojo remonto išlaidos. Šios išlaidos tinkamos finansuoti, kai pats projekto vykdytojas ir (ar) partneris atlieka projekto veiklas ar jų dalį; šios išlaidos gali sudaryti ne daugiau kaip 10 proc. visų projekto tinkamų finansuoti išlaidų; 2. Projekto veikloms vykdyti reikalingų baldų, kompiuterinės technikos, programinės įrangos įsigijimo ar nuomos išlaidos (įskaitant susijusias transportavimo, sumontavimo, paruošimo naudoti, apmokymo naudotis ir kitas susijusias išlaidas); 3. Projekto veikloms vykdyti reikalingo trumpalaikio turto įsigijimo ir nuomos išlaidos; 4. Verslui (įskaitant savarankišką veiklą) pradėti reikalingų priemonių įsigijimo išlaidos; 5. Projekto veiklas vykdančių savanorių savanoriškos veiklos, tiesiogiai susijusios su projekto veiklų vykdymu, išlaidos (kai savanoriškos veiklos organizatorius – projekto vykdytojas ar partneris): savanorių kelionių, maitinimo, pašto, telefono išlaidos; savanoriškai veiklai atlikti reikalingų priemonių, specialių drabužių įsigijimo išlaidos; savanoriškos veiklos sutarties galiojimo laikotarpiui tenkančios draudimo išlaidos ir savanorių skiepavimo ir sveikatos pažymos gavimo išlaidos (kai reikalinga pagal savanoriškos veiklos pobūdį); 6. Projekto veiklas vykdančio personalo (t. y. projekto vykdytojo ir partnerio organizacijos darbuotojų) darbo užmokesčio ir susijusių darbdavio įsipareigojimų išlaidos bei atlygio projekto veiklas vykdančioms fiziniams asmenims pagal paslaugų (civilines), autorines ar kitas sutartis išlaidos; 7. Projekto veikloms vykdyti reikalingų paslaugų įsigijimo išlaidos; 8. Projekto veiklas vykdančio personalo kelionių, dalyvavimo renginiuose išlaidos; 9. Svečio iš užsienio kelionių ir apgyvendinimo išlaidos; 10. Projekto veiklose dalyvaujančių asmenų darbo užmokesčio, apskaičiuoto ir išmokėto už darbo laiką, kurio metu darbuotojai dalyvavo projekto veiklose, ir susijusių darbdavio įsipareigojimų išlaidos (šios išlaidos yra tinkamos tik kaip projekto vykdytojo ir
--	--	---

		(ar) partnerio (-ių) nuosavas įnašas). 11. Projekto veiklų dalyvių kelionių ir dalyvavimo renginiuose išlaidos; 12. Projekto veikloms vykdyti reikalingų patalpų eksploatavimo (komunalinių, ryšio paslaugų ir pan.) išlaidos. Netinkamos išlaidos: 1. Verslui žuvininkystės, akvakultūros ar žemės ūkio srityje pradėti reikalingų priemonių įsigijimo išlaidos; 2. Verslo (įskaitant savarankišką darbą dirbančius asmenis) mokamų mokesčių padengimo išlaidos.
2.2.1.11.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	Numatoma remti vietos projektus, kurių paramos dalis negali viršyti 95 proc. (84,50 proc. ES paramos lėšos, 10,50 proc. savivaldybės biudžeto lėšos)
2.2.2.12.	Pareiškėjo įnašas	Pareiškėjas prie įgyvendinimo prisideda ne mažiau nei 5 proc. įnašu – nemokamu savanorišku darbu.
2.2.2.13.	Projektų vertės	Tinkamo finansuoti projekto vertė ne mažesnė nei 4.000 Eur ir ne didesnė nei 20.000 Eur.

30 lentelė. Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo veiksmų planas.

Nr.	Planuojami veiksmai	Sąsaja su VPS ir uždaviniais
1.	2018 m.	
1.1.	Susiję su VPS įgyvendinimu: 1. 1-ojo kvietimo skelbimas (<i>I ketvirtis</i>) 2. Kvietimo vietos projektų surinkimas, vertinimas ir tvirtinimas 3. 1-ojo kvietimo sutarčių sudarymas 4. Mokėjimo prašymų Agentūrai teikimas (<i>ne rečiau kaip kas 3 mėn.</i>) 5. Vietos projektų mokėjimo prašymų ir ataskaitų vertinimas, patikrų vietoje organizavimas (<i>nuolat, pagal poreikį</i>) 6. Metinės VPS įgyvendinimo ataskaitos teikimas Agentūrai (<i>iki Taisyklėse nustatyto termino</i>) 7. Projektų pareiškėjų ir vykdytojų konsultavimas (<i>nuolat, pagal poreikį</i>) 8. Metinio VPS administravimo išlaidų poreikio teikimas Agentūrai (<i>iki Taisyklėse nustatyto termino</i>) 9. VPS įgyvendinimo stebėsenos organizavimas (<i>nuolat, pagal patvirtintą VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tvarką</i>)	1-asis kvietimas skelbiamas 1.1.1., 1.1.2., 2.1.1. ir 2.2.1. veiksmams
1.2.	Susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu:	Aktyvumo skatinimo

	1. Interneto svetainės modifikavimas, palaikymas ir priežiūra. Informacijos apie VPS įgyvendinimo eigą talpinimas interneto svetainėje (<i>I-IV ketvirtis</i>) 2. Vietinio lygmens konferencijos organizavimas (<i>I ketvirtis</i>)	veiksmai
2.	2019 m.	
2.1.	Susiję su VPS įgyvendinimu: 1. Vietos projektų mokėjimo prašymų ir ataskaitų vertinimas, patikrų vietoje organizavimas (<i>nuolat, pagal poreikį</i>) 2. Metinės VPS įgyvendinimo ataskaitos teikimas Agentūrai (<i>iki Taisyklėse nustatyto termino</i>) 3. Projektų pareiškėjų ir vykdytojų konsultavimas (<i>nuolat, pagal poreikį</i>) 4. Metinio VPS administravimo išlaidų poreikio teikimas Agentūrai (<i>iki Taisyklėse nustatyto termino</i>) 5. VPS įgyvendinimo stebėsenos organizavimas (<i>nuolat, pagal patvirtintą VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tvarką</i>)	
2.2.	Susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu: 1. Interneto svetainės modifikavimas, palaikymas ir priežiūra. Informacijos apie VPS įgyvendinimo eigą talpinimas interneto svetainėje (<i>I-IV ketvirtis</i>) 2. Vietinio lygmens konferencijos organizavimas (<i>I ketvirtis</i>)	Aktyvumo skatinimo veiksmai
3.	2020 m.	
3.1.	Susiję su VPS įgyvendinimu: 1. 2-ojo kvietimo skelbimas (<i>I ketvirtis</i>) 2. Kvietimo vietos projektų surinkimas, vertinimas ir tvirtinimas 3. Sutarčių pasirašymas 4. Mokėjimo prašymų teikimas Agentūrai (<i>ne rečiau kaip kas 3 mėn.</i>) 5. Vietos projektų mokėjimo prašymų ir ataskaitų vertinimas, patikrų vietoje organizavimas (<i>nuolat, pagal poreikį</i>) 6. Metinės VPS įgyvendinimo ataskaitos teikimas Agentūrai (<i>iki Taisyklėse nustatyto termino</i>) 7. Projektų pareiškėjų ir vykdytojų konsultavimas (<i>nuolat, pagal poreikį</i>) 8. Metinio VPS administravimo išlaidų poreikio teikimas Agentūrai (<i>iki Taisyklėse nustatyto termino</i>) 9. VPS įgyvendinimo stebėsenos organizavimas (<i>nuolat,</i>	2-asis kvietimas skelbiamas 1.1.1., 1.1.2. 2.1.1. ir 2.2.1. veiksams

	<i>pagal patvirtintą VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tvarką)</i>	
3.2.	Susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu: 1. Interneto svetainės modifikavimas, palaikymas ir priežiūra. Informacijos apie VPS įgyvendinimo eigą talpinimas interneto svetainėje (<i>I-IV ketvirtis</i>) 2. Vietinio lygmens konferencijos organizavimas (<i>I ketvirtis</i>)	Aktyvumo skatinimo veiksmai
4.	2021 m.	
4.1.	Susiję su VPS įgyvendinimu: 1. Mokėjimo prašymų teikimas Agentūrai (<i>ne rečiau kaip kas 3 mėn.</i>) 2. Vietos projektų mokėjimo prašymų ir ataskaitų vertinimas, patikrų vietoje organizavimas (<i>nuolat, pagal poreikį</i>) 3. Metinės VPS įgyvendinimo ataskaitos teikimas Agentūrai (<i>iki Taisyklėse nustatyto termino</i>) 4. Projektų pareiškėjų ir vykdytojų konsultavimas (<i>nuolat, pagal poreikį</i>) 5. Metinio VPS administravimo išlaidų poreikio teikimas Agentūrai (<i>iki Taisyklėse nustatyto termino</i>) 6. VPS įgyvendinimo stebėsenos organizavimas (<i>nuolat, pagal patvirtintą VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tvarką</i>)	VPS įgyvendinimo veiksmai susiję su visų veiksmų įgyvendinimu
4.2.	Susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu: 1. Interneto svetainės modifikavimas, palaikymas ir priežiūra. Informacijos apie VPS įgyvendinimo eigą talpinimas interneto svetainėje (<i>I-IV ketvirtis</i>) 2. Vietinio lygmens konferencijos organizavimas (<i>I ketvirtis</i>)	Aktyvumo skatinimo veiksmai
5.	2022 m.	
5.1.	Susiję su VPS įgyvendinimu: 1. Vietos projektų mokėjimo prašymų ir ataskaitų vertinimas, patikrų vietoje organizavimas (<i>nuolat, pagal poreikį</i>) 2. Metinės VPS įgyvendinimo ataskaitos teikimas Agentūrai (<i>iki Taisyklėse nustatyto termino</i>) 3. Projektų vykdytojų konsultavimas (<i>nuolat, pagal poreikį</i>) 4. VPS įgyvendinimo stebėsenos organizavimas (<i>nuolat, pagal patvirtintą VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tvarką</i>) 5. Galutinio mokėjimo prašymo teikimas Agentūrai (<i>III</i>)	VPS įgyvendinimo veiksmai susiję su visomis priemonėmis

	<i>ketvirtis)</i>	
5.2.	Susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu: 1. Interneto svetainės modifikavimas, palaikymas ir priežiūra. Informacijos apie VPS įgyvendinimo eigą talpinimas interneto svetainėje (<i>I-IV ketvirtis</i>) 2. Vietinio lygmens konferencijos organizavimas (<i>I ketvirtis</i>)	Aktyvumo skatinimo veiksmai

6. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS VALDYMO IR STEBĖSENOS TVARKA

31 lentelė. Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos funkcijos pagal subjektus

VVG nariai	1. Išklauso VVG pirmininko ataskaitą apie VPS įgyvendinimo eigą; 2. Teikia rekomendacijas/siūlymus VVG valdybai dėl vietos plėtros strategijos įgyvendinimo proceso tobulinimo.
VVG valdymo organo nariai (valdyba)	1. Svarsto ir tvirtina VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tvarką ir jos pakeitimus; 2. Priima sprendimą dėl VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės sudarymo, jos sudėties keitimo, papildymo, atskirų jos narių suspendavimo esant piknaudžiavimo atvejui 3. Svarsto ir tvirtina VPS įgyvendinimo ataskaitą ir VPS pakeitimus.
VPS administravimo vadovas	1. Teikia pasiūlymus VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupei ir VVG valdybai dėl VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės sudarymo, jos tvarkos, keitimo arba papildymo; 2. Koordinuoja VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės veiklą ir vadovauja vizitams į įgyvendinamų vietos projektų vietas; 3. Koordinuoja VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tvarkos, VPS įgyvendinimo ataskaitos ir VPS pakeitimų projektų rengimą; 4. Užtikrina tinkamą su VPS įgyvendinimo vidaus valdymu, stebėseną ir vertinimu susijusių dokumentų saugojimą; 5. Informuoja Europos socialinio fondo agentūrą ir (arba) LR Vidaus reikalų ministeriją apie VPS įgyvendinimo problemas, o taip pat pateikia siūlymus dėl jų sprendimo.
VPS finansininkas ir (arba) buhalteris	1. Renka, sistemina, analizuoja finansinę informaciją iš įvairių šaltinių apie VPS įgyvendinimo pažangą bei problemas ir ją teikia VPS administravimo vadovui; 2. Saugo su VPS įgyvendinimo vidaus valdymu, stebėseną ir vertinimu susijusius finansinius dokumentus.
VPS administratorius (-iai)	1. Identifikuoja VPS įgyvendinimo problemas, renka, sistemina, analizuoja informaciją iš įvairių šaltinių apie VPS įgyvendinimo pažangą ir ją teikia VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupei bei VPS administravimo vadovui; 2. Rengia VPS įgyvendinimo ataskaitos ir VPS pakeitimų projektus; 3. Organizuoja tyrimų/galimybių studijų, susijusių su VPS įgyvendinimu, atlikimą;

	4. Planuoja, organizuoja VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės vizitus (patikras) į įgyvendinimų vietos projektų vietas; 5. Saugo su VPS įgyvendinimo vidaus valdymu, stebėseną ir vertinimu susijusius dokumentus. 6. Organizuoja ir vykdo VPS įgyvendinimo pažangos, stebėsenos ataskaitas, VPS pakeitimų viešinimą (VVG interneto svetainė, spauda, informaciniai biuleteniai ir t.t.).
VVG darbuotojų gebėjimai įgyvendinti VPS	
VPS administravimo vadovas	Aukštasis išsilavinimas ir ne mažesnė nei 3 m. darbo patirtis projektų valdymo srityje; vadovavimo patirtis.
VPS finansininkas ir (arba) buhalteris	Aukštasis išsilavinimas buhalterinės apskaitos tvarkymo srityje ir ne mažesnė nei 2 m. darbo patirtis buhalterinės apskaitos tvarkymo ir (arba) finansų valdymo srityje; arba ne mažesnė negu 2 m. darbo patirtis buhalterinės apskaitos tvarkymo ir (arba) finansų valdymo srityje įgyvendinant VPS.
VPS administratorius	Aukštasis išsilavinimas ir ne mažesnė negu 1 m. darbo patirtis projektų valdymo srityje; arba ne mažesnė negu 2 m. darbo patirtis VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje.

Siekiant užtikrinti VPS įgyvendinimą, yra sukurta jos įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistema, kuri leis nuolatos stebėti ir periodiškai vertinti VPS įgyvendinimo pažangą. VPS įgyvendinimo stebėseną yra sistemiškas bei kompleksiškas priemonių, susietų su VPS įgyvendinimu, kokybinių ir kiekybinių pokyčių stebėjimo, vertinimo ir pasiūlymų dėl VPS įgyvendinimo tobulinimo procesas.

VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos **tikslas** – sukurti patikimą ir objektyvią VVG atstovaujamos teritorijos plėtros koordinavimo, VPS įgyvendinimo stebėsenos tvarką, užtikrinti racionalų ES ir nacionalinės paramos lėšų paskirstymą ir jų įsisavinimą laiku, VVG valdymo organų, VVG administracijos darbuotojų funkcijas, atskaitomybę ir jų atsakomybę, tenkančią įgyvendinant VPS.

VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistema sudarys tinkamas prielaidas ne tik tinkamai koordinuoti, periodiškai vertinti VPS įgyvendinimo eigą, bet ir vertinti VPS įgyvendinimo rezultatyvumą, efektyvumą ir poveikį VVG atstovaujamai teritorijai, o prireikus papildyti ar keisti pačią VPS. VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos sistema yra skirta VVG nariams, VVG valdybos nariams ir VVG darbuotojams, atsakingiems už VPS įgyvendinimo administravimą.

VPS įgyvendinime dalyvaujančių VVG subjektų vaidmuo VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistemoje

Svarbiausias vaidmuo užtikrinant VPS įgyvendinimo valdymą ir stebėseną tenka VVG valdybai, kuri pagal jai visuotinio VVG narių susirinkimo suteiktą kompetenciją svarsto ir tvirtina VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tvarką, jos pakeitimus ir VPS įgyvendinimo ataskaitą bei VPS pakeitimus; priima sprendimą dėl VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės sudarymo, jos sudėties keitimo, papildymo arba atskirų jos narių narystės suspendavimo esant piktnaudžiavimo atvejui.

Pagrindinis vaidmuo vykdant reguliarią VPS įgyvendinimo stebėsenos priežiūrą tarp VVG valdybos posėdžių teks VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupei, kurią VVG valdybos sprendimu sudarys paskirti VVG nariai kartu su VVG administracijos darbuotojais. Užtikrinant vietos valdžios, bendruomenių ir verslo sektorių efektyvų bendradarbiavimą, formuojant VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės sudėtį bus laikomasi partnerystės principo, t.y., kad šios grupės nariai atstovautų visiems trimis sektoriams (pilietinės visuomenės, vietos valdžios ir verslo).

VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupė turės kompetenciją teikti pasiūlymus VVG valdybai dėl VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tvarkos, jos keitimo arba papildymo, dėl VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės sudėties keitimo, papildymo arba atskirų jos narių suspendavimo, kai nustatomas piktnaudžiavimo atvejis. Taip pat VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės nariai kartu su VVG administracijos darbuotojais vyks į vietos projektų patikras vietose, dalyvaus rengiant VPS įgyvendinimo stebėsenos ataskaitą ir VPS pakeitimų projektus. VPS administravimo vadovas, administratorius, VPS finansininkas ir kiti darbuotojai, susiję su VPS administravimu, vykdys nuolatinį VPS įgyvendinimo valdymą ir stebėseną pagal aprašytas funkcijas.

Informacijos apie VPS įgyvendinimo eigą teikimo tvarka

Svarbi sėkmingo VPS įgyvendinimo sąlyga yra tinkamai organizuotas reikalingos statistinės informacijos rinkimas, sisteminimas ir analizė bei papildomų tyrimų arba galimybių studijų apie VPS numatytų tikslų, uždavinių, priemonių įgyvendinimą, atlikimas.

Už informacijos, reikalingos VPS įgyvendinimui užtikrinti ir stebėsenai atlikti bei ataskaitai parengti, rinkimą, sisteminimą ir analizę bei papildomų tyrimų, susijusių su VPS įgyvendinimu, organizavimą bus atsakingi VVG administracijos darbuotojai (VPS administravimo vadovas, administratorius, finansininkas).

Informacija apie VPS įgyvendinimo pažangą ir susidariusias VPS įgyvendinimo problemas bus gaunama iš vietos projektų įgyvendinimo ataskaitų, VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės ir VVG administracijos darbuotojų vizitų (patikrų) į vietos projektų įgyvendinimo vietas ataskaitų, atliktų tyrimų ataskaitų ar galimybių studijų, susijusių su VPS įgyvendinimu ir kitų

informacijos šaltinių. VPS įgyvendinimo metinė ataskaita rengiama pagal Vietos plėtros strategiją, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu, administravimo taisyklių nustatytą formą ir reikalavimus. VPS įgyvendinimo stebėsenos ataskaita bus rengiama kasmet (apims laikotarpį nuo ataskaitinių metų sausio 1 d. iki gruodžio 31 d.). Už jos parengimą kartu VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės nariais atsakinga VVG administracija, o už pateikimą VVG valdybai bus atsakinga VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupė. VVG valdybai nepritarus metinei ataskaitai, ji gražinama tobulinimui, už kurį atsakinga VVG administracija.

VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupė VPS įgyvendinimo metinę ataskaitą pateiks VVG valdybai ne vėliau kaip per vieną mėnesį pasibaigus ataskaitiniams metams, o galiausiai ataskaita bus pristatoma VVG narių visuotiniam susirinkimui, kuris VPS įgyvendinimo ataskaitą viešai apsvarstys. Ataskaita taip pat bus viešai skelbiama www.lazdijai.lt.

Atskaitomybės tarp atskirų VVG subjektų, dalyvaujančių įgyvendinant VPS, sistema

Pagal VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus tvarkos aprašą visi VVG darbuotojai, susiję su VPS administravimu, bus tiesiogiai pavaldūs ir atskaitingi VPS administravimo vadovui. VPS administravimo vadovas už savo veiklą bus tiesiogiai atskaitingas VVG valdybai, o tarp jos posėdžių VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupei, kuri kaip ir VPS administravimo vadovas, už savo veiklą atskaitinga VVG valdybai. VVG valdyba kartu su VVG pirmininku už savo veiklą atsiskaito prieš visuotinį VVG narių susirinkimą, kaip aukščiausią VVG valdymo organą.

Detalesnė atskaitomybė (pavaldumas) tarp atskirų VVG subjektų, dalyvaujančių įgyvendinant VPS, bus aprašyta VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tvarkoje, kuri tvirtinama VVG valdybos sprendimu.

Atsakomybės sistema, taikoma įgyvendinant VPS

Pastebėjus ar nustačius VVG administracijos darbuotojų piktnaudžiavimo (neteisėto veikimo arba neveikimo) atvejį, VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupė kreipiasi į VVG valdybą dėl šių darbuotojų atsakomybės arba laikino nušalinimo nuo pareigų.

VVG valdyba taip pat turės teisę esant piktnaudžiavimo atvejui arba interesų konfliktui priimti sprendimą dėl atskirų VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės narių narystės joje suspendavimo tol, kol bus pašalintas interesų konfliktas.

Iškilus tam tikriems VPS įgyvendinimo sunkumams (pvz., atsilikimas nuo VPS įgyvendinimo plano), VVG valdybos sprendimu gali būti rengiama ir jai teikiama svarstyti tarpinė, t.y. pirmojo pusmečio (apims laikotarpį nuo ataskaitinių metų sausio 1 d. iki birželio 30 d.) VPS įgyvendinimo ataskaita.

Esant poreikiui arba iškilus sunkumams įgyvendinant VPS į VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupę VVG valdybos sprendimu gali būti įtraukti papildomi nariai, kuruosiantys sritis, kuriose susiduriama su sunkumais įgyvendinant vietos projektus ir siekiant VPS tikslų.

Detalesnė atsakomybės sistema, taikoma atskiriems VVG subjektams, dalyvaujantiems įgyvendinant VPS, bus aprašyta VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tvarkoje.

7. FINANSINIS PLANAS

32 lentelė. Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo finansinis planas.

1. TIKSLAS: Didinti bendruomenių socialinę integraciją, išnaudojant vietos bendruomenių, verslo ir vietos valdžios ryšius.							
1.1. UŽDAVINYS: Mažinti Lazdijų miesto bendruomenės narių socialinę atskirtį per bendruomenių inicijuojamas veiklas.							
VEIKSMAS	LĖŠŲ POREIKIS	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
		EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
1.1.1. Bendrujų socialinių paslaugų (informavimo, tarpininkavimo, maitinimo, transporto, asmenų higienos ir priežiūros, sociokultūrinių ir savipagalbos paslaugų organizavimą, psichologinės pagalbos bei pagalbos į namus organizavimą socialinę atskirtį patiriantiems asmenims.	Savivaldybės biudžeto lėšos		20790		19057,5		
	Valstybės biudžeto lėšos		13552,11		12422,77		
	Kitos viešosios lėšos						
	Privačios lėšos		9900		9075		
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos		153757,89		140944,73		
	Iš viso:		198 000		181 500		
1.1.2. Bendrujų socialinių paslaugų teikimas skatinant pabėgėlių socialinę integraciją Lazdijų mieste.	Savivaldybės biudžeto lėšos		1732,5				
	Valstybės biudžeto lėšos		1129,34				
	Kitos viešosios lėšos						
	Privačios lėšos		825				

	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos		12813,16				
	<i>Iš viso:</i>		16500				
2. TIKSLAS: Pagerinti vietines įsidarbinimo galimybes, išnaudojant vietos bendruomenių, verslo ir vietos valdžios ryšius.							
2.1. UŽDAVINYS: Lazdijų miesto bedarbių ir neaktyvių darbingų gyventojų užimtumo didinimas įgyvendinant neformalias iniciatyvas.							
2.1.1. Naujų profesinių, praktinių ir kitų reikalingų įgūdžių įgijimas ir ugdymas darbo vietoje, savanoriškos veiklos skatinimas, profesinis orientavimas ir motyvavimas imtis aktyvios veiklos	Savivaldybės biudžeto lėšos		1260		1260		
	Valstybės biudžeto lėšos		821,34		821,34		
	Kitos viešosios lėšos						
	Privačios lėšos		600		600		
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos		9318,66		9318,66		
	<i>Iš viso:</i>		12000		12000		
2.2. UŽDAVINYS: Gyventojų verslumo skatinimas gerinant darbingų Lazdijų miesto gyventojų padėtį darbo rinkoje.							
2.2.1. Gyventojų verslumui didinti skirtų neformalių iniciatyvų įgyvendinimas, siekiant pagerinti darbingų vietos veiklos grupės teritorijos gyventojų padėtį darbo rinkoje	Savivaldybės biudžeto lėšos		2730		1470		
	Valstybės biudžeto lėšos		1779,57		958,23		
	Kitos viešosios lėšos						
	Privačios lėšos		1300		700		
	Europos Sąjungos struktūrinių		20190,43		10871,77		

	fondų lėšos						
	<i>Iš viso:</i>		26000		14000		
Strategijos administravimo išlaidos, eurais	Savivaldybės biudžeto lėšos		5 682		4 608		
	Valstybės biudžeto lėšos		2607,63		2115,05		
	Kitos viešosios lėšos						
	Privačios lėšos						
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos		29585,37		23996,7		
	<i>Iš viso:</i>		37 875		30 720		
<i>Iš viso vietos plėtros strategijai įgyvendinti</i>	Savivaldybės biudžeto lėšos		32 195		26 396		
	Valstybės biudžeto lėšos		19 890		16 317		
	Kitos viešosios lėšos		0		0		
	Privačios lėšos		12 625		10 375		
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos		225 666		185 132		
	<i>Iš viso:</i>		290 375		238 220		

PRIEDAI

1 priedas.

Lazdijų miesto VVG įstatai.

2 priedas.

Apklausos „Lazdijų miesto plėtros strategijos 2016-2020 metams rengimas“ rezultatai

3 priedas.

Bendradarbiavimo sutartis su Dzūkijos VVG.

4 priedas.

Vietos plėtros strategijos rengime naudota statistinė ir kita informacija

3.1 Lentelė. Aktyviai sportuojančių asmenų skaičius Lazdijų mieste (Lazdijų r. sav. pateikti duomenys).

Amžiaus grupė	2012	2013	2014
Vaikai (iki 14 m.)	163	17	166
Jaunimas (14-29 m.)	119	199	223
Suaugusieji (29 m ir vyresni)	76	69	59
IŠ VISO	358	441	448

3.2 Lentelė. Lazdijų m. gyventojų skaičius pagal lytį ir amžių (Lazdijų r. sav. pateikti duomenys).

		2012 m	2013 m	2014 m
Gyventojų skaičius mieste		4425	4396	4357
	pagal lytį			
	Vyrai	2072	2045	2017
	Moterys	2353	2351	2340
pagal amžių				
	0-4	197	219	217
	5--9	178	179	174
	10--14	244	241	210
	15--19	307	303	310
	20--24	277	266	264
	25--29	244	224	240
	30--34	238	231	226
	35--39	297	295	272
	40--44	334	304	288
	45-49	347	345	328
	50-54	365	369	368
	55-59	283	293	320
	60-64	279	298	299
	65-69	220	221	215
	70-74	210	210	209
	75-79	172	166	172
	80-84	130	132	134
	85 ir vyresni	103	100	111
Gyventojų skaičius mieste pagal lytį ir amžių				
	Moterys	2353	2351	2340
	0-4	76	95	102
	5--9	87	71	62
	10--14	110	127	114
	15--19	141	132	130
	20--24	123	116	121
	25--29	117	108	127
	30--34	132	128	114

	35--39	147	154	152
	40--44	175	155	144
	45-49	170	187	166
	50-54	209	203	206
	55-59	154	161	174
	60-64	159	173	171
	65-69	133	132	129
	70-74	129	130	136
	75-79	110	109	116
	80-84	100	92	88
	85 ir vyresni	81	78	88
	Vyrai	2072	2045	2017
	0-4	121	124	115
	5--9	91	108	112
	10--14	134	114	96
	15--19	166	171	180
	20--24	154	150	143
	25--29	127	116	113
	30--34	106	103	112
	35--39	150	141	120
	40--44	159	149	144
	45-49	177	158	162
	50-54	156	166	162
	55-59	129	132	146
	60-64	120	125	128
	65-69	87	89	86
	70-74	81	80	73
	75-79	62	57	56
	80-84	30	40	46
	85 ir vyresni	22	22	23

3.3 lentelė. Gimstamumas ir mirtingumas Lazdijų mieste (Lazdijų r. sav. pateikti duomenys).

	2012 m.	2013 m.	2014 m.
Gimstamumas			
Berniukai	21	15	15
Mergaitės	25	15	14
Mirtingumas			
Vyrai	33	31	33
Moterys	24	30	35

3.4 lentelė. Santuokos ir ištuokos Lazdijų rajono savivaldybėje (Lazdijų r. sav. pateikti duomenys).

	2012 m.	2013 m.	2014 m.
Santuokos	150	133	129
Ištuokos	62	49	60

3.5 lentelė. Bedarbių, laisvų darbo vietų, įdarbintų asmenų skaičius (Lazdijų r. sav. pateikti duomenys).

	2012 m.	2013 m.	2014 m.
Bedarbių skaičius	502	492	493
Įregistruota laisvų darbo vietų	208	168	165
Įdarbinta asmenų	174	199	138
Nusiųsta į aktyvias darbo rinkos politikos priemones	118	125	128

3.6 lentelė. Veikiančios įmonės Lazdijų rajono savivaldybėje (Lazdijų r. sav. pateikti duomenys).

	2012 m.	2013 m.	2014 m.
Mažos	251	259	275
Vidutinės	23	22	21
Didelės	1	1	1

3.7 lentelė. Sporto organizacijos, neformalaus švietimo ir kitos įstaigos Lazdijų mieste (Lazdijų r. sav. pateikti duomenys).

Neformalaus švietimo įstaigos:	
Lazdijų meno mokykla	Nepriklausomybės a. 6, Lazdijai, tel. 8 318 51647
Sporto organizacijos:	
VšĮ Lazdijų sporto centras	Dzūkų g. 4, Lazdijai, tel. 8 318 51998
Lazdijų m. sporto klubas "Sakalas"	Dzūkų g.1, Lazdijai, tel. 8 611 55846
Lazdijų miesto sporto klubas "Vytautas"	Seinų g. 26-3, Lazdijai, tel. 8 616 52958
Kitos įstaigos:	
VŠĮ Lazdijų kultūros centras	Vilniaus g. 6, Lazdijai, tel. 8 318 52245
Lazdijų rajono savivaldybės viešoji biblioteka	Senamiesčio g. 5, Lazdijai, tel. 8 318 51518

3.8 lentelė. Kiti naudoti statistikos šaltiniai.

	Dokumento pavadinimas	Nuoroda
1.	Lazdijų rajono savivaldybės tarybos ir mero 2012 metų veiklos ataskaita	http://www.infolex.lt/lazdijai/Default.aspx?Id=3&DocId=27785

2.	Lazdijų rajono savivaldybės tarybos ir mero 2013 metų veiklos ataskaita	http://www.infolex.lt/lazdijai/Default.aspx?Id=3&DocId=31688
3.	Lazdijų rajono savivaldybės tarybos ir mero 2014 metų veiklos ataskaita	http://www.infolex.lt/lazdijai/Default.aspx?Id=3&DocId=35042
4.	Lazdijų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2012-2014 metų programos ataskaita už 2012 m.	http://www.lazdijuvsiuras.lt/saugykla/failai/Veiklos-ataskaitos/2012m-veiklos-ataskaita.pdf
5.	Lazdijų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2012-2014 metų programos ataskaita už 2013 m.	http://www.lazdijuvsiuras.lt/saugykla/failai/Veiklos-ataskaitos/2013m-veiklos-ataskaita.pdf
6.	Lazdijų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2012-2014 metų programos ataskaita už 2014 m.	http://www.lazdijuvsiuras.lt/saugykla/failai/Veiklos-ataskaitos/2014m-veiklos-ataskaita.pdf
7.	2001 m. visuotinio gyventojų surašymo duomenys	https://osp.stat.gov.lt/2001-m.-surasymas
8.	2011 m. visuotinio gyventojų surašymo duomenys	https://osp.stat.gov.lt/2011-m.-surasymas
9.	Lietuvos statistikos departamento pateikiami viešieji duomenys	http://osp.stat.gov.lt/temines-lenteles7 http://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize1

3.9 lentelė. Įgyvendinti projektai Lazdijų mieste ir rajone 2012-2014 metais.

Eil. nr.	Projekto pavadinimas	Bendra projekto vertė, Eur
1	Socialinio būsto plėtra Lazdijų rajono savivaldybėje	415358
2	Lazdijų darželio-mokyklos „Vyturėlis“ energetinio ūkio modernizavimas	231506
3	Visuomenės sveikatos biuro paslaugų infrastruktūros Lazdijuose plėtra	195919
4	Kultūrinės industrijos –Lietuvos ir Lenkijos pasienio regionų darnaus vystymosi galimybės	129889
5	Lazdijų rajono savivaldybės strateginio plėtros plano parengimas	28620
6	E-demokratijos principų įgyvendinimas Lazdijų rajono savivaldybėje	54940
7	Lazdijų rajono savivaldybės administracinių ir viešųjų paslaugų teikimo gebėjimų stiprinimas	55278
8	Lazdijų rajono savivaldybės politikų ir administracijos darbuotojų gebėjimų, susijusių su savivaldybės strateginių tikslų įgyvendinimu, tobulinimas	30228

9	Lazdijų rajono savivaldybės transporto infrastruktūros modernizavimas ir plėtra	1441383
10	Verslumo skatinimas Lenkijos - Lietuvos pasienyje	42713
11	Sistemos, užtikrinančios kokybiškų paslaugų teikimą Lazdijų rajono savivaldybėje, sukūrimas ir įdiegimas	115467
12	Viešosios turizmo infrastruktūros plėtra Lazdijų rajono savivaldybėje	476731
13	Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra Lazdijų rajone	3318874
14	Baltajo ežero dalies išvalymas ir tvarkymas	346738
15	Viešosios įstaigos Lazdijų socialinių paslaugų centro veiklos plėtra gerinant nestacionarių paslaugų kokybę ir didinant jų įvairovę	310167
16	Lazdijų rajono savivaldybės detaliųjų planų parengimas	100792
17	Lazdijų ligoninės ir meno mokyklos pastatų energetinio ūkio modernizavimas	340112
18	Efektyviai veikiančios administravimo sistemos sukūrimas ir įdiegimas Lazdijų rajono savivaldybėje	262770
19	Lazdijų rajono savivaldybės 2013-2015 metų strateginio veiklos plano parengimas	24374
20	Viešojo administravimo efektyvumo didinimas Lazdijų rajono savivaldybės administracijoje	61378
21	Lazdijų miesto teritorijos, esančios tarp Dainavos ir Vytauto gatvių, ir teritorijos, esančios tarp Kauno, Senamiesčio, Nepriklausomybės, Seinų, Gustaičio, Vilniaus, Sodų, Dzūkų gatvių kompleksinė infrastruktūros plėtra	1586251
22	Viešosios įstaigos Lazdijų socialinių paslaugų centro Socialinės globos namų gyventojų gerbūvio sutvarkymas	780960
23	Lazdijų miesto kompleksinė infrastruktūros plėtra, II etapas.	577559
24	Daugiabučių namų atnaujinimas Lazdijų rajono savivaldybėje	1550946
25	Lazdijų hipodromo modernizavimas ir pritaikymas kompleksiniam turizmo paslaugų teikimui	1227959
26	Viešosios įstaigos Lazdijų socialinių paslaugų centro dienos socialinės globos padalinio įsteigimas	181532
27	Ekoturizmo vystymas Lietuvos - Lenkijos pasienio regione	1735900
28	Viešosios įstaigos Lazdijų kultūros centro pastato Lazdijuose, Vilniaus g.6, kapitalinis remontas ir materialinės bazės atnaujinimas	2719410
29	Lazdijų ligoninės infrastruktūros modernizavimas ir paslaugų gerinimas	374656

